

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE A JEJICH
POMOC OBCÍM PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH
UDÁLOSTÍ**

Autor práce: Veronika Dančenkova

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Ing. Libor Líbal

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Veronika Dančenkova
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Prezenční
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Nestátní neziskové organizace a jejich pomoc vybraným obcím při řešení mimořádných událostí

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Support Provided by Non-Governmental Organizations to Selected Municipalities in Managing Emergency Situations

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Ing. Libor Líbal

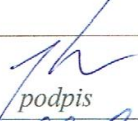
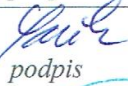
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): červen 2025

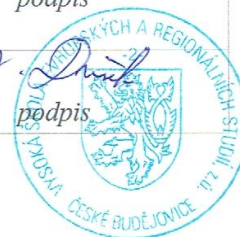
Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce bude posoudit míru připravenosti obcí Český Krumlov a Kaplice na řešení mimořádných událostí, se zvláštním zaměřením na spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi v rámci krizového řízení na úrovni místní samosprávy. Prvním vedlejším cílem bude identifikovat konkrétní nedostatky v procesech krizového řízení, které se týkají spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi, a navrhnout doporučení ke zlepšení této spolupráce. Druhým vedlejším cílem bude zmapovat rozsah a formy finančního i nefinančního zapojení nestátních neziskových organizací do přípravy na mimořádné události i jejich řešení v obou sledovaných obcích.

Student: Veronika Dančenkova	20.6.2025 datum	 podpis
Vedoucí práce: Ing. Libor Líbal	26.6.2025 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	28.8.2025 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	29.8.2025 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	29.8.2025 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Liboru Líbalovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DANČENKOVA, V. *Nestátní neziskové organizace a jejich pomoc při řešení mimořádných událostí: bakalářská práce*. České Budějovice Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 68 s. Vedoucí bakalářské práce: Ing. Libor Líbal

Klíčová slova: krizové řízení, mimořádná událost, nestátní nezisková organizace, obec, spolupráce, Český Krumlov, Kaplice

Bakalářská práce se zaměřuje na spolupráci obcí s nestátními neziskovými organizacemi v oblasti krizového řízení, a to na příkladu měst Český Krumlov a Kaplice. Cílem práce je zhodnotit, jak jsou tyto obce připraveny na mimořádné události a jakou roli v tomto procesu hrají nestátní neziskové organizace.

Teoretická část vymezuje základní pojmy krizového řízení, popisuje postavení obcí v systému ochrany obyvatelstva a charakterizuje nestátní neziskové organizace včetně jejich právního a finančního zázemí.

Praktická část vychází z polostrukturovaných rozhovorů se čtyřmi respondenty - pracovníky krizového řízení obou obcí a zástupci organizací ADRA a Český červený kříž. Výzkum ukázal, že spolupráce funguje zejména skrze Panel nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje, ale naráží na opakující se problémy - chybí společná cvičení, přímé dohody mezi obcemi a organizacemi a jasné rozdělení rolí při krizových situacích. Závěr práce přináší konkrétní doporučení, jak tuto spolupráci zlepšit.

ABSTRACT

DANČENKOVA, V. *Support Provided by Non-Governmental Organizations to Selected Municipalities in Managing Emergency Situations*. Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 68 s. Supervisor: Ing. Libor Líbal

Key words: emergency management, extraordinary event, non-governmental organization, municipality, cooperation, Český Krumlov, Kaplice

This bachelor's thesis focuses on cooperation between municipalities and non-governmental organizations in emergency management, using the cities of Český Krumlov and Kaplice as case studies. The aim is to assess how well these municipalities are prepared for emergency situations and what role non-governmental organizations play in this process.

The theoretical part defines key concepts of emergency management, describes the role of municipalities in the civil protection system, and characterizes non-governmental organizations including their legal and financial background.

The empirical part is based on semi-structured interviews with four respondents - emergency management officers from both municipalities and representatives of ADRA and the Czech Red Cross. The research found that cooperation functions primarily through the Non-Governmental Organization Panel of the South Bohemian Region, but faces recurring issues - a lack of joint exercises, direct agreements between municipalities and organizations, and a clear division of roles during emergencies. The thesis concludes with specific recommendations for improving this cooperation.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení problematiky	12
2.1 Pojem a znaky mimořádné události.....	12
2.2 Integrovaný záchranný systém	13
2.3 Krizové řízení a jeho principy	15
3 Postavení obcí v systému krizového řízení	17
4 Nestátní neziskové organizace	18
4.1 Vymezení nestátních neziskových organizací.....	19
4.2 Úloha nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí....	20
4.3 Vybrané nestátní neziskové organizace působící v oblasti krizového řízení ..	22
5 Právní rámec spolupráce obcí a nestátních neziskových organizací.....	24
5.1 Spolupráce obcí a nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí	26
6 Praktická část	28
6.1 Charakteristika zkoumaných obcí	28
6.2 Český Krumlov.....	28
6.3 Kaplice.....	29
6.4 Metodika výzkumu	30
6.5 Charakteristika respondentů	32
6.6 Vyhodnocení rozhovorů	33
6.6.1 Vyhodnocení rozhovoru s pracovníkem krizového řízení ORP Český Krumlov	34
6.6.2 Vyhodnocení rozhovoru s pracovníkem krizového řízení ORP Kaplice ..	35
6.6.3 Vyhodnocení rozhovoru se zástupcem organizace ADRA	38
6.6.4 Vyhodnocení rozhovoru se zástupcem Českého červeného kříže	41
6.7 Tematická analýza rozhovorů.....	43

6.7.1	Zkušenosti s mimořádnými událostmi	43
6.7.2	Role nestátních neziskových organizací	44
6.7.3	Nastavení spolupráce	44
6.7.4	Připravenost a kapacity NNO	45
6.7.5	Společná cvičení a školení	45
6.7.6	Přínosy spolupráce	46
6.7.7	Problémy a návrhy na zlepšení	46
7	Návrhy na zlepšení	48
8	Závěr	50
	Seznam použitých zdrojů	52
	Seznam zkratek	54
	Seznam tabulek a obrázků.....	55
	Seznam příloh.....	56
	Přílohy	57

Úvod

Mimořádné události jsou nedílnou součástí fungování moderní společnosti. Povodně, průmyslové havárie nebo jiné krizové situace se nevyhýbají ani malým a středně velkým obcím, které musejí být schopny na tyto situace reagovat - a to i přes omezené personální a finanční kapacity. Zatímco složky integrovaného záchranného systému plní v krizovém řízení jasně definovanou roli, zapojení nestátních neziskových organizací zůstává v mnoha obcích nedostatečně systémově uchopené.

Nestátní neziskové organizace představují důležitý prvek v systému ochrany obyvatelstva. Disponují sítí dobrovolníků, materiálními zdroji i odbornými kapacitami, které mohou výrazně posílit reakci obce na mimořádnou událost. Jejich přínos se přitom neomezuje pouze na materiální pomoc - zahrnuje rovněž psychosociální podporu, humanitární pomoc nebo pomoc při evakuaci obyvatel. Přesto není jejich spolupráce s obcemi vždy formalizována ani pravidelně prověřována v praxi.

Bakalářská práce se věnuje právě této problematice. Na příkladu měst Český Krumlov a Kaplice zkoumá, jak jsou obce připraveny na mimořádné události a jakou roli v tomto procesu sehrávají nestátní neziskové organizace. Výzkum vychází z analýzy krizové dokumentace a polostrukturovaných rozhovorů se zástupci obou obcí a vybraných neziskových organizací působících v Jihočeském kraji.

Téma bylo zvoleno s ohledem na jeho praktickou relevanci. Spolupráce obcí a nestátního sektoru v oblasti krizového řízení je v odborné literatuře zpracována jen okrajově, přestože její význam v praxi roste. Cílem práce je proto nejen zmapovat aktuální stav této spolupráce, ale také identifikovat její nedostatky a navrhnout konkrétní doporučení ke zlepšení.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je posoudit míru připravenosti obcí Český Krumlov a Kaplice na řešení mimořádných událostí se zvláštním zaměřením na spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi v rámci krizového řízení na úrovni místní samosprávy. Na tento cíl navazuje snaha popsat, jak tato spolupráce v praxi probíhá, kde se objevují slabá místa a jaké možnosti zlepšení se nabízejí.

Objektem zkoumání jsou dvě konkrétní obce a vybrané nestátní neziskové organizace, které se na jejich území mohou podílet na přípravě na mimořádné události i na jejich řešení. Pozornost je věnována jednak formálnímu nastavení krizového řízení v obcích (krizové plány, interní dokumenty), jednak zkušenostem a názorům zástupců obcí a neziskových organizací na fungování spolupráce.

S ohledem na povahu tématu a rozsah práce byl zvolen kvalitativní přístup. Základními metodami sběru dat se stala analýza krizové dokumentace obcí a polostrukturované rozhovory se čtyřmi respondenty - zástupci krizového řízení obcí Český Krumlov a Kaplice a zástupci dvou nestátních neziskových organizací působících v oblasti mimořádných událostí. Rozhovory byly vedeny podle předem připraveného scénáře, který umožnil srovnávat odpovědi, ale zároveň ponechal prostor pro rozvedení důležitých témat z praxe.

V původním projektu byla uvažována kombinace kvalitativního a kvantitativního přístupu, tedy doplnění rozhovorů o dotazníkové šetření a základní statistické vyhodnocení odpovědí. V průběhu práce však bylo od dotazníku upuštěno. Důvodem byl omezený počet relevantních aktérů v obou obcích, časové možnosti řešitele a skutečnost, že dotazník by za těchto podmínek nepřinesl dostatečně vypovídající a interpretovatelná data. Kombinace menšího vzorku a povahy zkoumaného tématu vedla k rozhodnutí soustředit se na hloubkové kvalitativní porozumění prostřednictvím rozhovorů a podrobnější analýzy dostupné dokumentace.

Rozhovory byly po uskutečnění přepsány a dále analyzovány metodou tematické analýzy, v jejímž rámci byly jednotlivé výpovědi kódovány, kódy sdružovány do tematických celků a byly vyhledávány souvislosti mezi těmito tématy. Výsledky této kvalitativní analýzy jsou následně konfrontovány s obsahem krizové dokumentace obcí, což umožňuje porovnat formálně nastavený systém krizového řízení se skutečnou praxí, jak ji popisují jednotliví aktéři. Zvolený postup odpovídá cíli práce, kterým není statistické zobecňování, ale detailní pochopení situace ve vybraných obcích.

2 Vymezení problematiky

Tato kapitola vymezuje základní pojmy související s mimořádnými událostmi, krizovým řízením a integrovaným záchranným systémem, které tvoří teoretický rámec práce.

2.1 Pojem a znaky mimořádné události

Mimořádné události představují závažný společenský problém, který může významně ovlivnit bezpečnost obyvatelstva, majetkové hodnoty i životní prostředí. Vzhledem k jejich možným dopadům je nezbytné věnovat pozornost nejen jejich řešení, ale také prevenci a připravenosti jednotlivých subjektů podílejících se na ochraně obyvatelstva. Problematika mimořádných událostí proto tvoří jednu ze základních oblastí krizového řízení a ochrany obyvatelstva.¹

Základní vymezení pojmu mimořádná událost obsahuje zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Podle § 2 písm. b) tohoto zákona se mimořádnou událostí rozumí „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy nebo haváriemi, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací*“.² Tato definice je základním východiskem pro celý systém ochrany obyvatelstva a krizového řízení v České republice.

Odborná literatura pohlíží na mimořádné události jako na situace, které se svým charakterem vymykají běžnému stavu a vyžadují koordinovaný zásah odpovědných subjektů. Jejich společným znakem je vznik mimo standardní podmínky fungování společnosti a schopnost způsobit škody různého rozsahu.³ Mimořádná událost může vzniknout náhle bez předchozího varování, ale také postupně, například při dlouhodobých klimatických nebo epidemiologických jevech.

¹ BLAŽKOVÁ, Dana a kol. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2015. 326 s. ISBN 978-80-86466-62-0.

² Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2000/239>

³ RICHTER, Radim. Výkladový slovník krizového řízení. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2010. 127 s. ISBN 978-80-86640-54-9.

Mezi základní znaky mimořádné události patří zejména ohrožení života a zdraví osob, vznik materiálních škod, negativní dopady na životní prostředí a narušení běžného fungování společnosti. Charakteristická je rovněž potřeba koordinovaného postupu více subjektů, zejména složek integrovaného záchranného systému, orgánů veřejné správy a dalších organizací podílejících se na poskytování pomoci.⁴

Významnou úlohu při zvládání mimořádných událostí plní také obce. Ty jsou odpovědné za ochranu obyvatelstva na svém území a podílejí se na realizaci opatření směřujících ke zmírnění následků vzniklých událostí. Úroveň jejich připravenosti a schopnost spolupracovat s dalšími subjekty může významně ovlivnit průběh řešení mimořádné události i rozsah jejích dopadů.⁵

Mimořádné události mohou mít různou podobu a příčiny jejich vzniku se značně liší. Z tohoto důvodu je vhodné věnovat pozornost jejich klasifikaci, která bude podrobněji rozebrána v následující podkapitole.

2.2 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) představuje základní nástroj pro koordinaci činností při řešení mimořádných událostí na území České republiky. Jeho hlavním cílem je zajistit účinnou spolupráci jednotlivých složek při ochraně života a zdraví obyvatel, majetku a životního prostředí. Význam IZS spočívá především ve schopnosti koordinovaně reagovat na situace, které svým rozsahem nebo závažností vyžadují zapojení více subjektů.⁶

Právní úprava integrovaného záchranného systému je zakotvena v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Podle tohoto zákona je IZS

⁴ HOLEC. Ochrana obyvatel a krizové řízení. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. 120 s. ISBN 978-80-7616-101-6.

⁵ PŘICHYSTAL. Krizové řízení měst a obcí. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2022. 70 s. ISBN 978-80-88375-21-0.

⁶ BLAŽKOVÁ, Dana a kol. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2015. 326 s. ISBN 978-80-86466-62-0.

definován jako „koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací“.⁷ Integrovaný záchranný systém tedy nepředstavuje samostatnou organizaci, ale systém spolupráce jednotlivých subjektů, které se podílejí na řešení mimořádných událostí.

Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, Policie České republiky a zdravotnická záchranná služba. Tyto složky zajišťují nepřetržitou připravenost k zásahu a plní úkoly odpovídající jejich odbornému zaměření.⁸ Hasičský záchranný sbor současně plní významnou koordinační roli při řízení záchranných a likvidačních prací.

Vedle základních složek se na řešení mimořádných událostí podílejí také ostatní složky IZS. Patří mezi ně například Armáda České republiky, obecní policie, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní služby nebo nestátní neziskové organizace.⁹ Jejich zapojení závisí na charakteru a rozsahu konkrétní mimořádné události.

Důležitou součástí systému jsou rovněž nestátní neziskové organizace, které poskytují humanitární, psychosociální a materiální pomoc obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí. Mezi nejvýznamnější organizace působící v této oblasti patří například Český červený kříž nebo ADRA. Jejich činnost významně doplňuje práci základních složek IZS, zejména v oblasti péče o postižené obyvatelstvo a zajištění humanitární pomoci.¹⁰

Pro efektivní fungování integrovaného záchranného systému je nezbytná nejen připravenost jednotlivých složek, ale také pravidelný výcvik, společná cvičení a kvalitní komunikace mezi zapojenými subjekty. Významnou roli hraje rovněž informovanost obyvatelstva a jeho připravenost reagovat na mimořádné události.

⁷ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2000/239>

⁸ HOLEC. Ochrana obyvatel a krizové řízení. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. 120 s. ISBN 978-80-761

⁹ PALOVÁ. Řízení nestátních neziskových organizací. Karviná: Slezská univerzita, 2019. 135 s. ISBN 978-80-7510-380-2.

¹⁰ Kolektiv autorů. Modul J – Ochrana obyvatelstva pro pedagogické pracovníky. Praha: MV–GR HZS ČR, 2019. 128 s. ISBN 978-80-7616-048-4.

Významnou součástí systému ochrany obyvatelstva jsou také obce, které zajišťují informování obyvatel, podílejí se na organizaci evakuace a vytvářejí podmínky pro nouzové přežití osob. Úspěšné zvládnutí mimořádné události proto závisí na vzájemné spolupráci složek IZS, orgánů veřejné správy a dalších organizací působících na daném území.¹¹

Na základě uvedených skutečností lze konstatovat, že integrovaný záchranný systém představuje jeden z klíčových prvků bezpečnostního systému České republiky. Jeho efektivní fungování je založeno především na koordinaci, spolupráci a připravenosti všech zapojených subjektů.

2.3 Krizové řízení a jeho principy

Krizové řízení představuje soubor činností, jejichž cílem je předcházet vzniku krizových situací, zajistit připravenost na jejich řešení a následně minimalizovat jejich dopady na společnost. Je důležitou součástí krizového řízení zejména schopnost orgánů veřejné správy včas reagovat na vznikající hrozby a koordinovat postup jednotlivých zapojených subjektů.

Mezi základní principy krizového řízení patří prevence, připravenost, reakce a následná obnova postiženého území. Tyto fáze na sebe navazují a společně vytvářejí ucelený proces, jehož cílem je zajistit ochranu obyvatelstva a fungování společnosti i v mimořádných podmínkách.¹²

První fází je prevence, která je zaměřena na identifikaci možných rizik a přijímání opatření vedoucích ke snížení pravděpodobnosti jejich vzniku. V této souvislosti jsou zpracovávány analýzy rizik, krizové plány nebo další dokumenty využívané při ochraně obyvatelstva.¹³ Významnou roli zde hraje také vzdělávání veřejnosti a zvyšování povědomí o správném chování při mimořádných událostech.

¹¹ PŘICHYSTAL. Krizové řízení měst a obcí. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2022. 70 s. ISBN 978-80-88375-21-0.

¹² KONEČNÝ, Jiří a ADAMEC, Vladimír. Krizové řízení a řešení krizových situací 2016. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2016. ISBN 978-80-7454-632-7.

¹³ VÍCHOVÁ, Kateřina. CrisCon 2022 – Krizové řízení a řešení krizových situací. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2022. 198 s. ISBN 978-80-7678-113-9.

Na preventivní opatření navazuje fáze připravenosti. Ta zahrnuje například odbornou přípravu pracovníků, organizaci cvičení nebo vytváření materiálních rezerv potřebných pro zvládnutí mimořádných událostí. Jak uvádí Modul J, pravidelné prověřování připravenosti napomáhá odhalovat případné nedostatky a zvyšovat efektivitu celého systému ochrany obyvatelstva.¹⁴

V okamžiku vzniku mimořádné události nastupuje fáze reakce. Jejím cílem je ochrana života a zdraví obyvatel, omezení škod a zajištění základních funkcí území. Významnou úlohu zde plní složky integrovaného záchranného systému, jejichž činnost je založena na vzájemné koordinaci a spolupráci.¹⁵ Do řešení situace se však mohou zapojovat také orgány veřejné správy, dobrovolné organizace nebo další subjekty poskytující potřebnou pomoc.

Poslední fází krizového řízení je obnova. Ta zahrnuje odstraňování vzniklých škod, obnovu infrastruktury a návrat postiženého území do běžného stavu. Součástí této etapy je také vyhodnocení průběhu celé události a identifikace opatření, která mohou přispět ke zlepšení připravenosti do budoucna.¹⁶

Lze konstatovat, že efektivní krizové řízení není založeno pouze na řešení mimořádných událostí, ale především na dlouhodobé přípravě a spolupráci všech zapojených subjektů. Právě schopnost koordinovaného postupu bývá jedním z hlavních faktorů ovlivňujících úspěšnost zvládání krizových situací.

¹⁴ BLAŽKOVÁ, Dana a kol. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2015. 326 s. ISBN 978-80-86466-62-0.

¹⁵ Kolektiv autorů. Modul J – Ochrana obyvatelstva pro pedagogické pracovníky. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2019. 128 s. ISBN 978-80-7616-048-4.

¹⁶ SKALSKÁ, Květoslava, HANUŠKA, Zdeněk a DUBSKÝ, Milan. Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: Modul I. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-59-4.

3 Postavení obcí v systému krizového řízení

Obce představují důležitou součást systému krizového řízení, protože právě na jejich území se většina mimořádných událostí řeší jako první. Díky znalosti místních podmínek a přímému kontaktu s obyvateli mohou pružně reagovat na vzniklé situace a přijímat opatření odpovídající konkrétním potřebám daného území.

Působnost obcí v oblasti krizového řízení je vymezena zejména krizovým zákonem, který stanovuje jejich základní úkoly a odpovědnosti.¹⁷ Kromě samotného řešení mimořádných událostí se obce podílejí také na preventivní činnosti, krizovém plánování a přípravě na možné krizové situace. Podle Přichystala je právě systematická příprava jedním z předpokladů účinného fungování krizového řízení na místní úrovni.¹⁸

V případě mimořádné události zajišťuje obec řadu činností, které mají za cíl ochránit životy a zdraví obyvatel. Patří mezi ně například informování veřejnosti, organizace evakuace, zabezpečení nouzového přežití nebo spolupráce se složkami integrovaného záchranného systému. Rozsah těchto činností se odvíjí od charakteru konkrétní události i možností dané obce.

Specifické postavení mají obce s rozšířenou působností, které vykonávají vybrané úkoly státní správy také pro okolní obce. Jejich činnost je proto v oblasti krizového řízení rozsáhlejší a zahrnuje například koordinaci některých opatření, spolupráci s krajskými orgány nebo zabezpečení úkolů ochrany obyvatelstva.¹⁹

V současné době je kladen stále větší důraz na připravenost obcí na mimořádné události. Nestačí pouze reagovat na vzniklou situaci, ale je nutné věnovat pozornost také prevenci, pravidelné aktualizaci krizové dokumentace a společným cvičením. Zkušenosti z řešení povodní, pandemie COVID-19 nebo migrační krize ukázaly, že kvalitní příprava může významně ovlivnit průběh i následky mimořádných událostí.

¹⁷ PŘICHYSTAL, Martin. Krizové řízení měst a obcí. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2022. 70 s. ISBN 978-80-88375-21-0.

¹⁸ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení Dostupné z: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2000/240>

¹⁹ HOLEC. Ochrana obyvatel a krizové řízení. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. 120 s. ISBN 978-80-7616-101-6.

Důležitým předpokladem úspěšného zvládnání krizových situací je také spolupráce s dalšími subjekty. Obce proto úzce spolupracují nejen se složkami integrovaného záchranného systému, ale také s dobrovolnými hasiči, zdravotnickými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi. Právě tato spolupráce umožňuje efektivněji využívat dostupné personální i materiální kapacity a zajišťovat pomoc obyvatelstvu i při rozsáhlejších mimořádných událostech.²⁰

Lze konstatovat, že význam obcí v systému krizového řízení v posledních letech stále roste. Přestože se jednotlivé obce liší velikostí i možnostmi, jejich role při ochraně obyvatelstva je nezastupitelná a představuje jeden ze základních pilířů krizového řízení v České republice.

4 Nestátní neziskové organizace

Nestátní neziskové organizace představují nedílnou součást občanské společnosti a významně přispívají k řešení celé řady společenských problémů. Jejich činnost zasahuje do oblastí sociálních služeb, zdravotnictví, vzdělávání, kultury, ochrany životního prostředí nebo humanitární pomoci. Přestože nejsou součástí státní správy, jejich význam pro společnost je značný, zejména v situacích, kdy je potřeba rychle reagovat na potřeby obyvatel nebo doplnit činnost veřejných institucí.

V posledních letech se stále častěji ukazuje, že nestátní neziskové organizace mají své nezastupitelné místo také v systému krizového řízení. Díky zkušenostem, síti dobrovolníků a materiálnímu zázemí jsou schopny poskytovat pomoc nejen při běžné činnosti, ale také během mimořádných událostí, kdy podporují jak veřejnou správu, tak složky integrovaného záchranného systému. Z tohoto důvodu je jejich role v oblasti ochrany obyvatelstva věnována stále větší pozornost.²¹

²⁰ Příručka pro starosty obcí k řešení mimořádných událostí a krizových situací. Hasičský záchranný sbor České republiky. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/prirucky.aspx>

²¹ HYÁNEK, Vladimír. Neziskové organizace: teorie a mýty. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 131 s. ISBN 978-80-210-5651-0.

4.1 Vymezení nestátních neziskových organizací

Nestátní neziskové organizace jsou právnické osoby, jejichž hlavním cílem není vytváření zisku, ale naplňování veřejně prospěšných nebo vzájemně prospěšných cílů. Pokud organizace dosáhne zisku, využívá jej zpravidla k financování své další činnosti a rozvoji poskytovaných služeb. Tím se odlišuje od podnikatelských subjektů, jejichž hlavním účelem je vytváření zisku pro vlastníky nebo společníky.²²

Neziskový sektor je v České republice tvořen širokou škálou organizací, které se liší svým zaměřením i právní formou. Patří mezi ně zejména spolky, ústavy, nadace, nadační fondy nebo obecně prospěšné společnosti vzniklé podle dřívější právní úpravy. Jednotlivé organizace se věnují rozdílným oblastem činnosti, společným znakem však zůstává veřejně prospěšný charakter jejich aktivit a snaha přispívat ke zlepšování kvality života ve společnosti.

Velkou předností nestátních neziskových organizací je jejich flexibilita. Ve srovnání s veřejnou správou dokážou často rychleji reagovat na aktuální potřeby obyvatel a přizpůsobit svou činnost konkrétní situaci. Tato schopnost se výrazně projevuje zejména při mimořádných událostech, kdy bývá potřeba zajistit humanitární pomoc, materiální podporu nebo psychosociální péči během velmi krátké doby. Právě zde mohou neziskové organizace významně doplňovat činnost státu a samosprávy.²³

Vedle profesionálních zaměstnanců využívají mnohé organizace také dobrovolníky. Dobrovolnická činnost představuje jeden z pilířů fungování neziskového sektoru a umožňuje organizacím zapojit do pomoci větší počet lidí i při rozsáhlých mimořádných událostech. Dobrovolníci se mohou podílet například na distribuci humanitární pomoci, organizaci evakuačních center nebo poskytování podpory postiženému obyvatelstvu.

²² PALOVÁ, Jana. Řízení nestátních neziskových organizací. Karviná: Slezská univerzita, 2019. 135 s. ISBN 978-80-7510-380-2.

²³ VACEKOVÁ, Gabriela a MURRAY SVIDROŇOVÁ, Mária. Nonprofit Organizations in Selected CEE Countries. Brno: Masarykova univerzita, 2020. 148 s. ISBN 978-80-210-9635-6.

Pro fungování nestátních neziskových organizací je nezbytné zajištění stabilního financování. Nejčastěji využívají kombinaci veřejných dotací, grantů, darů od fyzických a právnických osob, členských příspěvků nebo výnosů z doplňkové činnosti. Jak upozorňují Špalek, Hyánek a Fónadová, právě finanční stabilita významně ovlivňuje možnosti dlouhodobého rozvoje organizací i kvalitu poskytovaných služeb.²⁴

Význam nestátních neziskových organizací proto nespočívá pouze v poskytování jednotlivých služeb, ale také v jejich schopnosti spolupracovat s veřejnou správou, podnikatelským sektorem i dobrovolníky. Díky této spolupráci mohou pružně reagovat na nové společenské výzvy a podílet se na řešení situací, které by veřejné instituce samy zvládaly jen obtížně.

4.2 Úloha nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí

Mimořádné události představují situace, které často vyžadují zapojení většího počtu subjektů. Přestože hlavní odpovědnost za jejich řešení nesou orgány veřejné správy a složky integrovaného záchranného systému, významnou úlohu zde plní také nestátní neziskové organizace. Ty svými aktivitami doplňují činnost státu zejména v oblastech humanitární pomoci, péče o postižené obyvatelstvo nebo organizace dobrovolnické pomoci. Díky své flexibilitě a zkušenostem dokážou reagovat na potřeby lidí velmi rychle, což bývá při řešení krizových situací zásadní.

Zapojení nestátních neziskových organizací se neomezuje pouze na samotný zásah během mimořádné události. Mnohé organizace se dlouhodobě věnují preventivní činnosti, vzdělávání obyvatel, organizaci odborných školení nebo přípravě dobrovolníků. Tím přispívají ke zvyšování připravenosti společnosti na mimořádné události a současně podporují spolupráci mezi veřejnou správou a občanským sektorem.²⁵

²⁴ ŠPALEK, Jiří, HYÁNEK, Vladimír a FÓNADOVÁ, Laura. Na penězích záleží. Brno: Masarykova univerzita, 2017. 147 s. ISBN 978-80-210-8431-5.

²⁵ PALOVÁ, Zuzana. Řízení nestátních neziskových organizací. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2019. 131 s. ISBN 978-80-7510-380-2.

Rozsah poskytované pomoci závisí na charakteru konkrétní události. Při povodních, požárech nebo rozsáhlých haváriích se organizace podílejí například na distribuci humanitární pomoci, provozu evakuačních center nebo zajištění základních životních potřeb obyvatel. V jiných případech poskytují psychosociální podporu, pomáhají při koordinaci dobrovolníků nebo zajišťují materiální pomoc osobám postiženým krizovou situací.

Velkou výhodou nestátních neziskových organizací je jejich schopnost spolupracovat s různými institucemi. Vedle veřejné správy spolupracují také se zdravotnickými zařízeními, školami, obcemi, podnikatelským sektorem nebo dalšími neziskovými organizacemi. Tato síť partnerství umožňuje efektivnější využívání dostupných personálních i materiálních zdrojů a přispívá k rychlejšímu poskytování pomoci tam, kde je nejvíce potřeba.²⁶

Specifickou roli při řešení mimořádných událostí mají organizace zaměřené na humanitární pomoc. Mezi nejvýznamnější patří Český červený kříž, ADRA nebo Charita Česká republika. Tyto organizace disponují zkušenými pracovníky i dobrovolníky a dlouhodobě spolupracují s orgány krizového řízení. V případě potřeby jsou schopny zajistit například nouzové ubytování, distribuci humanitární pomoci, psychosociální podporu nebo pomoc při evakuaci obyvatel.

Význam neziskového sektoru se výrazně projevil také během pandemie onemocnění COVID-19 nebo v souvislosti s příchodem uprchlíků z Ukrajiny. Právě v těchto situacích se ukázalo, že spolupráce mezi státem, samosprávou a nestátními neziskovými organizacemi představuje důležitý předpoklad pro efektivní zvládání krizových situací. Organizace dokázaly rychle mobilizovat dobrovolníky, zajistit materiální pomoc i poskytovat podporu osobám, které ji nejvíce potřebovaly.²⁷

²⁶ ŠEDIVÝ, Marek; MEDLÍKOVÁ, Olga. Úspěšná nezisková organizace. Praha: Grada, 2011. 160 s. ISBN 978-80-247-4041-6.

²⁷ ADÁMEK, Petr. Společenská odpovědnost firem, nestátních neziskových organizací a veřejné správy. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2019. 169 s. ISBN 978-80-7510-370-3.

Přestože činnost nestátních neziskových organizací přináší řadu výhod, potýkají se také s určitými omezeními. Mezi nejčastější problémy patří závislost na dotačních programech, nejistota financování nebo nedostatek dobrovolníků. Dlouhodobá stabilita organizací proto závisí nejen na kvalitním řízení, ale také na schopnosti získávat finanční prostředky z různých zdrojů a rozvíjet spolupráci s veřejným i soukromým sektorem.²⁸

Lze konstatovat, že nestátní neziskové organizace dnes představují významného partnera veřejné správy při řešení mimořádných událostí. Jejich přínos nespočívá pouze v poskytování přímé pomoci, ale také v preventivní činnosti, vzdělávání obyvatelstva a podpoře dobrovolnictví. Díky těmto aktivitám přispívají ke zvyšování odolnosti společnosti vůči krizovým situacím.

4.3 Vybrané nestátní neziskové organizace působící v oblasti krizového řízení

V České republice působí několik nestátních neziskových organizací, které se dlouhodobě podílejí na ochraně obyvatelstva a poskytování pomoci při mimořádných událostech. Jejich činnost je zaměřena nejen na bezprostřední pomoc při krizových situacích, ale také na prevenci, vzdělávání veřejnosti, přípravu dobrovolníků a podporu obcí při zvládání mimořádných událostí. Přestože jednotlivé organizace působí samostatně, v praxi často spolupracují mezi sebou i s orgány veřejné správy, což přispívá k efektivnějšímu řešení krizových situací.

Významné postavení mezi těmito organizacemi zaujímá Český červený kříž. Jedná se o humanitární organizaci, která je součástí Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Jeho činnost zahrnuje výuku první pomoci, podporu bezplatného dárce krve, přípravu obyvatel na mimořádné události i poskytování humanitární pomoci při krizových situacích. Organizace působí prostřednictvím oblastních spolků po celé České republice, díky čemuž je schopna rychle reagovat na mimořádné události a spolupracovat s obcemi i krajskými orgány.²⁹

²⁸ VACEKOVÁ, Gabriela; MURRAY SVIDROŇOVÁ, Mária. Nonprofit Organizations in Selected CEE Countries. Brno: Masarykova univerzita, 2020. 148 s. ISBN 978-80-210-9635-6.

²⁹ Český červený kříž. O organizaci. Dostupné z: <https://www.cervenkykruz.eu/kdo-jsme?>

Při řešení mimořádných událostí se Český červený kříž podílí například na provozu evakuačních center, distribuci humanitární pomoci, zajištění nouzového ubytování nebo poskytování psychosociální podpory. Součástí organizace jsou také humanitární jednotky tvořené vyškolenými dobrovolníky, kteří mohou být nasazeni při povodních, rozsáhlých požárech nebo dalších krizových situacích. Díky dlouhodobé spolupráci s orgány krizového řízení představuje Český červený kříž významného partnera veřejné správy při ochraně obyvatelstva.

Další významnou organizací je ADRA Česká republika, která se vedle rozvojové a sociální činnosti zaměřuje také na humanitární pomoc při mimořádných událostech. Organizace využívá síť dobrovolnických center a spolupracuje s obcemi, kraji i dalšími institucemi při poskytování pomoci obyvatelům postiženým krizovými situacemi. Její činnost zahrnuje především koordinaci dobrovolníků, distribuci materiální pomoci, psychosociální podporu nebo pomoc při obnově zasažených oblastí po skončení mimořádné události.³⁰

Obě organizace spojuje důraz na dobrovolnictví, humanitární principy a spolupráci s veřejnou správou. Jejich činnost je založena na dlouhodobé přípravě dobrovolníků, pravidelném vzdělávání a budování partnerství s dalšími subjekty. Jak uvádí Šedivý a Medlíková, kvalitní řízení dobrovolníků a schopnost vytvářet funkční partnerské vztahy představují jedny z nejdůležitějších faktorů úspěšného fungování neziskových organizací.³¹

V posledních letech se význam Českého červeného kříže i organizace ADRA výrazně projevil při řešení pandemie onemocnění COVID-19, pomoci uprchlíkům z Ukrajiny nebo při odstraňování následků povodní a dalších mimořádných událostí. Získané zkušenosti potvrzují, že nestátní neziskové organizace představují důležitou součást systému krizového řízení a významně doplňují činnost orgánů veřejné správy i složek integrovaného záchranného systému. Tento poznatek potvrzuje také Adámek,

³⁰ ADRA Česká republika. Pomoc při mimořádných událostech v ČR. Dostupné z: <https://adra.cz/jak-pomahame/humanitarni-pomoc/pomoc-pri-mimoradnych-udalostech-v-cr>

³¹ ŠEDIVÝ, Marek; MEDLÍKOVÁ, Olga. Úspěšná nezisková organizace. Praha: Grada, 2011 169 s. . ISBN 978-80-247-4041-6.

podle kterého je spolupráce veřejného a neziskového sektoru nezbytným předpokladem pro efektivní řešení společensky významných situací.³²

Z hlediska této bakalářské práce představují Český červený kříž a ADRA nejvýznamnější zkoumané organizace. Obě působí také na území Jihočeského kraje a dlouhodobě spolupracují s obcemi při přípravě na mimořádné události i při jejich řešení. Jejich konkrétní zkušenosti a pohled na spolupráci s orgány krizového řízení budou dále analyzovány v praktické části práce prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů.

5 Právní rámec spolupráce obcí a nestátních neziskových organizací

Spolupráce obcí a nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí vychází z právního prostředí České republiky, které vymezuje postavení jednotlivých subjektů a stanovuje základní pravidla jejich vzájemné součinnosti. Legislativní úprava současně vytváří podmínky pro zapojení nestátních neziskových organizací do ochrany obyvatelstva a umožňuje jejich spolupráci s orgány veřejné správy při přípravě na mimořádné události i při jejich řešení.

Základním právním předpisem je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, který upravuje koordinaci záchranných a likvidačních prací a vymezuje jednotlivé složky integrovaného záchranného systému. Vedle základních složek umožňuje při řešení mimořádných událostí využívat také ostatní složky, mezi něž mohou být podle charakteru konkrétní situace zařazeny i humanitární organizace nebo další subjekty poskytující pomoc.³³

³² ADÁMEK, Petr. Společenská odpovědnost firem, neziskového sektoru a veřejné správy. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2019 160 s. ISBN 978-80-7510-370-3.

³³ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Dostupné z: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2000/239>

Významnou úlohu má také zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, který stanovuje působnost orgánů krizového řízení a jejich úkoly při přípravě na krizové situace i během jejich řešení. Obce jsou povinny vytvářet podmínky pro ochranu obyvatelstva, spolupracovat s dalšími institucemi a zabezpečovat opatření vedoucí ke zmírnění následků mimořádných událostí.³⁴

Samotná legislativa však nepředstavuje jediný předpoklad úspěšné spolupráce. V praxi je důležitá také vzájemná komunikace, jasné rozdělení kompetencí a dlouhodobě budované partnerské vztahy mezi veřejnou správou a neziskovým sektorem. Jak uvádí Adámek, spolupráce těchto subjektů umožňuje efektivněji reagovat na potřeby obyvatel a současně přispívá k účelnějšímu využívání dostupných personálních i materiálních zdrojů.³⁵

Podle Pařízkové a kol. je důležitou součástí spolupráce také vytvoření vhodných organizačních a ekonomických podmínek pro fungování nestátních neziskových organizací. Stabilní financování, jasné vymezené kompetence a dlouhodobá podpora ze strany veřejné správy umožňují organizacím lépe plánovat svou činnost a aktivně se zapojovat do řešení mimořádných událostí.³⁶

Na význam dlouhodobého partnerství upozorňuje také Šedivý, který zdůrazňuje, že kvalitní spolupráce mezi veřejnou správou a neziskovým sektorem nevzniká pouze na základě právních předpisů, ale především díky vzájemné důvěře, pravidelné komunikaci a společným zkušenostem. Tyto faktory se následně pozitivně promítají do schopnosti jednotlivých organizací reagovat na krizové situace a poskytovat efektivní pomoc obyvatelstvu.³⁷

³⁴ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů Dostupné z: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2000/240>

³⁵ ADÁMEK, Petr. Společenská odpovědnost firem, neziskového sektoru a veřejné správy. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2019. ISBN 978-80-7510-370-3.

³⁶ PAŘÍZKOVÁ, Ivana a kol. Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9155-9.

³⁷ ŠEDIVÝ, Marek; MEDLÍKOVÁ, Olga. Úspěšná nezisková organizace. Praha: Grada, 2011. 156 s. ISBN 978-80-247-4041-6.

Lze proto konstatovat, že právní předpisy vytvářejí nezbytný rámec pro spolupráci obcí a nestátních neziskových organizací, skutečná efektivita této spolupráce je však ovlivněna především praktickou připraveností jednotlivých subjektů, jejich zkušenostmi a ochotou dlouhodobě spolupracovat.

5.1 Spolupráce obcí a nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí

Úspěšné zvládnání mimořádných událostí je založeno na koordinovaném postupu všech zapojených subjektů. Vedle složek integrovaného záchranného systému se do řešení krizových situací zapojují také obce a nestátní neziskové organizace, jejichž činnost se vzájemně doplňuje. Obce zajišťují výkon veřejné správy a koordinaci opatření na svém území, zatímco neziskové organizace poskytují podporu především v oblastech, kde mohou díky svému zaměření reagovat rychle a flexibilně.

Spolupráce začíná již ve fázi přípravy na mimořádné události. Obce vytvářejí krizové plány, podílejí se na plánování ochrany obyvatelstva a pravidelně komunikují s organizacemi, které mohou být v případě potřeby zapojeny do řešení krizových situací. Součástí přípravy bývají také společná školení, odborné semináře nebo taktická cvičení, jejichž cílem je ověřit připravenost všech zúčastněných subjektů. Přichystal zdůrazňuje, že pravidelná příprava a procvičování postupů významně přispívají ke zlepšení koordinace při mimořádných událostech.³⁸

Během samotné mimořádné události přebírají jednotlivé subjekty úkoly podle svých kompetencí a možností. Obce zajišťují informování obyvatel, organizují krizová opatření a koordinují činnost na místní úrovni. Nestátní neziskové organizace mezitím poskytují humanitární pomoc, podílejí se na provozu evakuačních center, zabezpečují distribuci materiální pomoci nebo poskytují psychosociální podporu. Díky tomu se mohou složky integrovaného záchranného systému soustředit na činnosti, které vyžadují jejich odbornou působnost.

³⁸ PŘICHYSTAL, Martin. Krizové řízení měst a obcí. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2022. 70 s. ISBN 978-80-88375-21-0.

Neméně důležitá je komunikace mezi jednotlivými partnery. Informace musí být předávány rychle, přesně a srozumitelně, protože právě na jejich základě jsou přijímána další rozhodnutí. Bobáková a Karpeta uvádějí, že efektivní krizová komunikace snižuje riziko vzniku zmatků, podporuje koordinaci činností a přispívá k rychlejšímu poskytování pomoci postiženému obyvatelstvu.³⁹

V praxi je spolupráce často založena také na osobních kontaktech a dlouhodobě budované důvěře mezi pracovníky obcí a zástupci neziskových organizací. Formální dohody jsou sice důležitým základem, skutečné fungování spolupráce však ovlivňují především předchozí zkušenosti, znalost místních podmínek a ochota jednotlivých subjektů společně řešit vzniklé problémy. Šedivý a Medlíková upozorňují, že partnerství mezi veřejným a neziskovým sektorem vyžaduje dlouhodobou péči a vzájemný respekt, jinak nemůže být dlouhodobě efektivní.⁴⁰

Příkladem funkční spolupráce je zapojení nestátních neziskových organizací při povodních, rozsáhlých požárech nebo během pandemie onemocnění COVID-19. V těchto situacích organizace zajišťovaly distribuci humanitární pomoci, koordinovaly dobrovolníky a poskytovaly podporu obyvatelům postiženým krizovou situací. Zkušenosti z těchto událostí současně ukázaly, že kvalitní spolupráce nevzniká až během samotné mimořádné události, ale je výsledkem dlouhodobé přípravy a pravidelné komunikace mezi všemi zapojenými subjekty.

Poznatky uvedené v odborné literatuře budou v praktické části práce porovnány se zkušenostmi zástupců obcí Český Krumlov a Kaplice i představitelů Českého červeného kříže a organizace ADRA. Cílem bude zjistit, jak spolupráce probíhá v praxi, jaké jsou její přínosy a s jakými problémy se jednotlivé organizace nejčastěji setkávají.

³⁹ BOBÁKOVÁ, Hanne-Lore; KARPETA, Janusz. Krizová komunikace. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2019. ISBN 978-80-7510-378-9.

⁴⁰ ŠEDIVÝ, Marek; MEDLÍKOVÁ, Olga. Úspěšná nezisková organizace. Praha: Grada, 2011. 156 s. ISBN 978-80-247-4041-6.

6 Praktická část

6.1 Charakteristika zkoumaných obcí

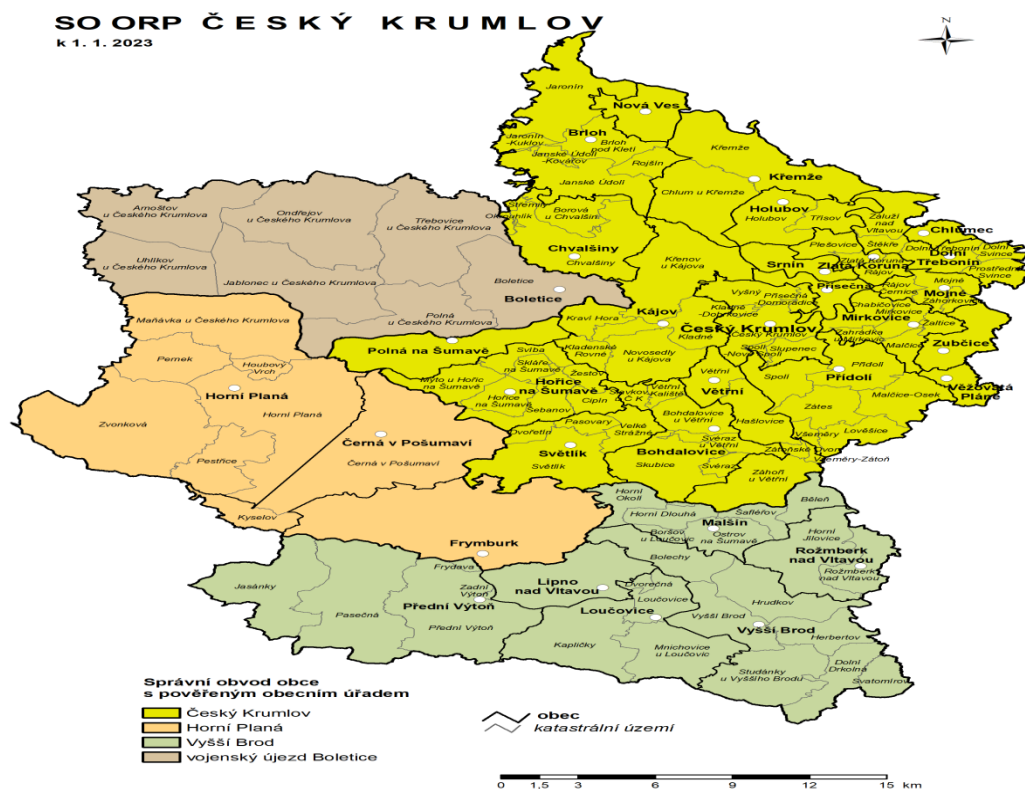
Pro účely výzkumné části bakalářské práce byly vybrány dvě obce s rozšířenou působností v Jihočeském kraji – Český Krumlov a Kaplice. Výběr těchto obcí nebyl náhodný. Obě vykonávají přenesenou působnost v oblasti krizového řízení, zajišťují plnění úkolů ochrany obyvatelstva a koordinují činnost na svém správním území při řešení mimořádných událostí. Současně se však liší velikostí správního obvodu, počtem obyvatel i charakterem území, což umožňuje vzájemné porovnání získaných poznatků.

6.2 Český Krumlov

Město Český Krumlov se nachází v Jihočeském kraji na řece Vltavě a je správním centrem obce s rozšířenou působností. Historické jádro města je od roku 1992 zapsáno na Seznam světového dědictví UNESCO, díky čemuž patří mezi nejvýznamnější turistická centra České republiky. Správní obvod ORP Český Krumlov zahrnuje 31 obcí a poskytuje veřejnou správu přibližně 41 tisícům obyvatel.⁴¹

Z hlediska krizového řízení se na území ORP mohou vyskytovat mimořádné události související zejména s povodněmi na řece Vltavě, rozsáhlými lesními porosty, dopravními nehodami nebo vysokou koncentrací návštěvníků během turistické sezóny. Tyto skutečnosti kladou zvýšené nároky na připravenost orgánů veřejné správy i na spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému a dalšími subjekty podílejícími se na ochraně obyvatelstva.

⁴¹ Město Český Krumlov. Základní informace o městě. Dostupné z: <https://www.ckrumlov.info/cz/o-meste/>

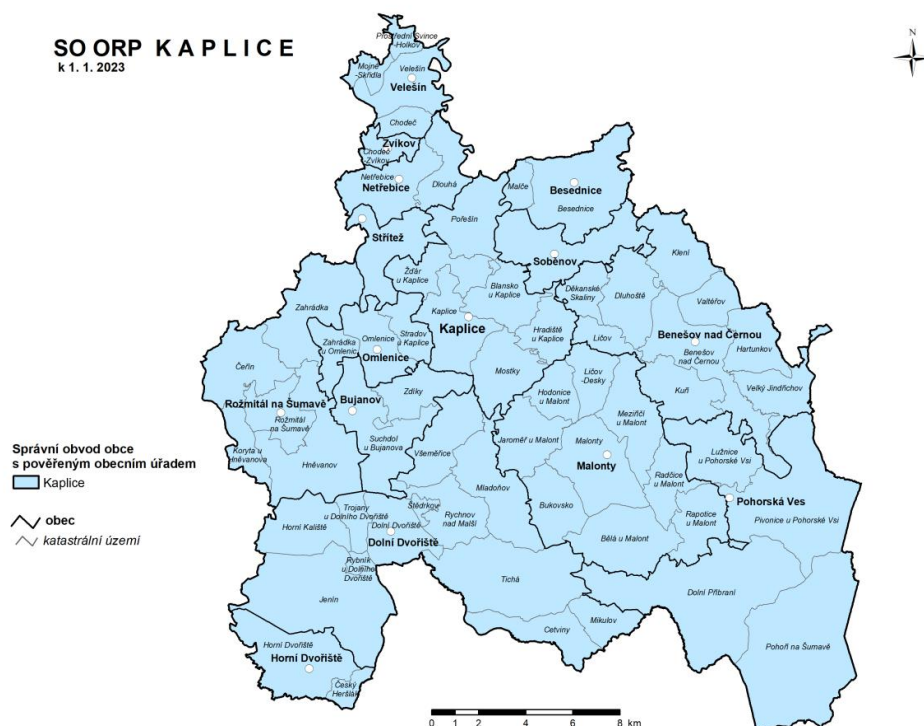
Obrázek 1 Administrativní mapa správního obvodu ORP Český Krumlov

6.3 Kaplice

Město Kaplice leží v jižní části Jihočeského kraje v blízkosti státní hranice s Rakouskem a představuje správní centrum obce s rozšířenou působností. Správní obvod ORP Kaplice zahrnuje 15 obcí a poskytuje veřejnou správu přibližně 20 tisícům obyvatel. Díky své poloze plní významnou úlohu při koordinaci výkonu státní správy a krizového řízení v příhraniční oblasti.⁴²

Území ORP Kaplice je charakteristické převážně venkovským osídlením, rozsáhlými lesními komplexy a významnými silničními komunikacemi vedoucími směrem ke státní hranici. Z pohledu krizového řízení se jedná zejména o rizika spojená s dopravními nehodami, extrémními meteorologickými jevy, požáry lesních porostů nebo lokálními povodněmi. Charakter území vyžaduje efektivní koordinaci mezi orgány veřejné správy, složkami integrovaného záchranného systému i dalšími organizacemi zapojenými do řešení mimořádných událostí.

⁴² Město Kaplice. Město Kaplice. Dostupné z: <https://www.mestokaplice.cz/>

Obrázek 2 Administrativní mapa správního obvodu ORP Kaplice

Obě zkoumané obce byly vybrány z důvodu jejich postavení obcí s rozšířenou působností a současně proto, že na jejich území působí nestátní neziskové organizace zapojené do ochrany obyvatelstva. Rozhovory realizované s pracovníky krizového řízení obou měst umožňují porovnat jejich zkušenosti se spoluprací s nestátními neziskovými organizacemi při řešení mimořádných událostí a doplnit je o pohled zástupců Českého červeného kříže a organizace ADRA.⁴³

6.4 Metodika výzkumu

Výzkumná část bakalářské práce byla zpracována kvalitativní formou, a to prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Tato metoda byla zvolena zejména proto, že umožňuje získat podrobnější informace o praktickém fungování krizového řízení, připravenosti obcí na mimořádné události a spoluprací s nestátními neziskovými organizacemi. Oproti dotazníkovému šetření poskytují rozhovory větší prostor pro zachycení konkrétních zkušeností respondentů, jejich názorů a praktických poznatků z oblasti krizového řízení.

⁴³ Český statistický úřad. Veřejná databáze- Obce a správní obvody ORP. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/>

Původní záměr výzkumu počítal se zapojením širšího okruhu respondentů, včetně zástupců obcí. V průběhu zpracování bakalářské práce však bylo s ohledem na dostupnost respondentů, časové možnosti a charakter zkoumaného tématu přistoupeno k užšímu zaměření výzkumu. Do výzkumu byli nakonec zařazeni čtyři respondenti, kteří mají přímou zkušenost s oblastí krizového řízení nebo s poskytováním pomoci při mimořádných událostech.

Rozhovory byly realizovány s pracovníkem krizového řízení ORP Český Krumlov, pracovníkem krizového řízení ORP Kaplice, zástupcem Českého červeného kříže a zástupcem organizace ADRA. Výběr těchto respondentů byl záměrný, neboť se jedná o osoby a organizace, které se přímo nebo nepřímo podílejí na řešení mimořádných událostí, ochraně obyvatelstva a spolupráci mezi veřejnou správou a nestátním neziskovým sektorem.

Polostrukturované rozhovory byly vedeny podle předem připravených tematických okruhů. Otázky byly zaměřeny především na zkušenosti s mimořádnými událostmi, připravenost obcí, formy spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi, přínosy této spolupráce, existující problémy a možnosti jejího zlepšení. Vzhledem k polostrukturovanému charakteru rozhovorů bylo možné v průběhu rozhovoru pokládat doplňující otázky a reagovat na konkrétní odpovědi respondentů.

Získaná data byla následně zpracována pomocí tematické analýzy. Odpovědi respondentů byly nejprve přepsány, poté opakovaně pročteny a rozděleny podle hlavních tematických oblastí. Mezi základní sledovaná témata patřila připravenost obcí na mimořádné události, zkušenosti s krizovými situacemi, spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi, přínosy této spolupráce, problémové oblasti a návrhy na zlepšení. Tento postup umožnil porovnat pohled pracovníků krizového řízení obou měst s pohledem zástupců nestátních neziskových organizací.

Cílem výzkumné části nebylo statistické zobecnění výsledků na všechny obce, ale hlubší porozumění konkrétním zkušenostem vybraných aktérů. Zjištěné poznatky proto slouží především k posouzení spolupráce mezi obcemi s rozšířenou působností a nestátními neziskovými organizacemi na příkladu Českého Krumlova a Kaplice. Výsledky rozhovorů jsou dále využity k identifikaci silných stránek, problémových oblastí a možných návrhů na zlepšení spolupráce při řešení mimořádných událostí.

6.5 Charakteristika respondentů

Výzkumného šetření se zúčastnili celkem čtyři respondenti, kteří byli vybráni záměrně s ohledem na téma bakalářské práce. Jednalo se o osoby, které mají přímou zkušenost s oblastí krizového řízení, ochranou obyvatelstva nebo poskytováním pomoci při mimořádných událostech. Respondenti byli rozděleni do dvou skupin. První skupinu tvořili pracovníci krizového řízení vybraných obcí s rozšířenou působností, druhou skupinu tvořili zástupci nestátních neziskových organizací působících v oblasti pomoci při mimořádných událostech.

Z důvodu zachování přehlednosti a anonymity nejsou respondenti v práci označováni jmény, ale pouze podle své pracovní pozice nebo organizace, kterou zastupují.

Prvním respondentem byl pracovník krizového řízení ORP Český Krumlov. Tento respondent poskytl informace týkající se připravenosti města a správního obvodu na mimořádné události, zkušeností s krizovými situacemi a spolupráce s dalšími subjekty, včetně nestátních neziskových organizací. Rozhovor byl zaměřen zejména na praktické fungování krizového řízení na úrovni obce s rozšířenou působností.

Druhým respondentem byl pracovník krizového řízení ORP Kaplice. Také tento respondent se vyjadřoval k připravenosti obce na mimořádné události, k organizaci krizového řízení a ke zkušenostem se spoluprací s dalšími aktéry. Díky zapojení pracovníků krizového řízení obou měst bylo možné porovnat přístup dvou správních

obvodů, které se nacházejí ve stejném kraji, ale liší se charakterem území, počtem obyvatel i typem možných rizik.

Třetím respondentem byl zástupce Českého červeného kříže. Rozhovor byl zaměřen především na úlohu této organizace při mimořádných událostech, její zapojení do systému pomoci obyvatelstvu, zkušenosti s konkrétními krizovými situacemi a spolupráci s orgány veřejné správy. Respondent zároveň popsal fungování humanitární jednotky, zapojení dobrovolníků a význam koordinace mezi jednotlivými organizacemi.

Čtvrtým respondentem byl zástupce organizace ADRA. Tento rozhovor se zaměřoval zejména na činnost organizace při poskytování humanitární a dobrovolnické pomoci, na zkušenosti s mimořádnými událostmi a na spolupráci s obcemi, krajem a dalšími subjekty. Získané informace umožnily doplnit pohled veřejné správy o zkušenosti nestátní neziskové organizace, která se podílí na pomoci obyvatelstvu v krizových situacích.

Výběr respondentů umožnil získat pohled jak ze strany veřejné správy, tak ze strany nestátního neziskového sektoru. Díky tomu bylo možné lépe posoudit, jak spolupráce mezi obcemi a nestátními neziskovými organizacemi funguje v praxi, jaké jsou její hlavní přínosy a jaké problémy se při ní mohou objevovat.

6.6 Vyhodnocení rozhovorů

V této kapitole jsou vyhodnoceny rozhovory s jednotlivými respondenty. Rozhovory nejsou v hlavním textu práce uvedeny v plném znění, ale jsou shrnuty podle hlavních tematických oblastí. Plné znění rozhovorů je zařazeno v přílohách bakalářské práce. Cílem této části je zachytit hlavní poznatky respondentů týkající se jejich zkušeností s mimořádnými událostmi, spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi, připravenosti těchto organizací, jejich přínosů a možných problémů spolupráce.

6.6.1 Vyhodnocení rozhovoru s pracovníkem krizového řízení ORP Český Krumlov

Odborná zkušenost respondenta

Respondent uvedl, že se oblasti krizového řízení věnuje od 1. 9. 2012. Z hlediska odborné přípravy absolvoval zvláštní odbornou způsobilost v oblasti krizového řízení a zvláštní odbornou způsobilost v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy. Z odpovědi vyplývá, že respondent má dlouhodobou odbornou i praktickou zkušenost s výkonem agendy krizového řízení.

Zkušenosti s mimořádnými událostmi

Ve své praxi se respondent nejčastěji setkal s povodněmi velkého rozsahu. Vedle toho zmínil také pandemii onemocnění COVID-19 a situaci související s příchodem uprchlíků z Ukrajiny. Poslední významnou mimořádnou událostí, na které se respondent podílel, byla povodeň v roce 2024. Řešení této události probíhalo prostřednictvím Povodňové komise města Český Krumlov a Povodňové komise ORP Český Krumlov.

Role nestátních neziskových organizací při mimořádných událostech

Při povodni v roce 2024 se nestátní neziskové organizace zapojily jako členové Panelu nestátních neziskových organizací. Jejich činnost byla zaměřena především na humanitární a zdravotnickou pomoc.

Nastavení spolupráce s NNO

Spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi podle respondenta probíhá na základě aktuálních potřeb při krizových situacích a mimořádných událostech. Mezi organizace, se kterými obec spolupracuje, respondent uvedl Český červený kříž, diecézní organizace a Charitu.

Připravenost, školení a cvičení

Připravenost nestátních neziskových organizací respondent hodnotil pozitivně. Za důležité předpoklady funkční spolupráce označil vhodné personální zajištění, jasné nastavená pravidla, funkční komunikaci a pravidelný trénink. Mezi obcí, složkami integrovaného záchranného systému a nestátními neziskovými organizacemi podle něj probíhají občasná pracovní setkání a školení, přibližně dvakrát ročně.

Přínosy, problémy a návrhy na zlepšení

Hlavní přínos nestátních neziskových organizací respondent spatřuje v tom, že významně rozšiřují kapacity obce při zvládání mimořádných událostí. Přinášejí flexibilitu, lidské zdroje, specializované služby a možnost dlouhodobé podpory. Tím podle respondenta zvyšují celkovou efektivitu krizového řízení na úrovni obce.

V oblasti problémů respondent neuvedl žádné zásadní překážky. Spolupráci hodnotil jako funkční, založenou na vzájemném respektu a věcném přístupu. Další zlepšení by podle něj mohlo přinést systematické zapojení nestátních neziskových organizací již v době klidu. Za důležité označil jasné nastavená pravidla, společný výcvik, lepší komunikaci a dlouhodobou podporu. Díky tomu by spolupráce při mimořádných událostech nebyla improvizovaná, ale přirozeně fungující.

6.6.2 Vyhodnocení rozhovoru s pracovníkem krizového řízení ORP Kaplice

Odborná zkušenost respondenta

Respondent uvedl, že se oblasti krizového řízení věnuje více než 11 let na pozici referenta pracoviště krizového řízení Městského úřadu Kaplice. Z hlediska vzdělání absolvoval bakalářské studium na Vysoké škole evropských a regionálních studií v oboru Bezpečnostně právní činnost a navazující magisterské studium na Jihočeské univerzitě, Zdravotně sociální fakultě, v oboru Civilní nouzová připravenost. Dále

absolvoval řadu odborných kurzů a školení v rámci průběžného vzdělávání úředníků územních samospráv.

Zkušenosti s mimořádnými událostmi

Mezi nejčastější mimořádné události na území obce respondent zařadil povodně, silný vítr a jeho následky, zejména výpadky elektrické energie. Z časového hlediska označil za nejnáročnější dlouhodobé události, konkrétně covidovou situaci a migrační vlnu v důsledku konfliktu na Ukrajině.

Jako poslední významnou mimořádnou událost respondent popsal povodně v září 2024. Uvedl, že při této události nebyl vyhlášen krizový stav a řešení probíhalo především na úrovni povodňových komisí. Před povodní byla přijímána preventivní opatření, mezi která patřilo zpohotovení členů povodňové komise a krizového štábu ORP, monitoring vodních toků, průběžné vyhodnocování situace, plnění a rozmístění pytlů s pískem, kontrola kanalizací, propustků a odtokových cest, informování obyvatel, zpohotovení jednotek dobrovolných hasičů města a městské policie.

V průběhu povodně byla řešena evakuace obyvatel z ohrožených oblastí, kvůli čemuž byl svolán krizový štáb ORP. Dále bylo zajištěno nouzové ubytování ve sportovní hale, uzavírky silnic a dalších ploch v záplavovém území, odstraňování překážek z vodních toků a spolupráce s dalšími postiženými obcemi ve správním obvodu ORP. Po opadnutí vody následovaly likvidační práce, čerpání vody ze zatopených objektů, odklizení nánosů a odpadů a pomoc občanům, například formou zapůjčení vysoušečů, dezinfekce, ochranných prostředků a úklidových prostředků. Po události proběhlo také vyhodnocení a aktualizace postupů a plánů.

Role nestátních neziskových organizací při mimořádných událostech

Při řešení povodní v září 2024 se z nestátních neziskových organizací zapojila Charita Český Krumlov. Po opadnutí vody se podílela na terénním průzkumu v postižených oblastech, zjišťování potřeb obyvatel pro případnou humanitární pomoc a zjišťování zájmu o zápůjčku vysoušečů.

Nastavení spolupráce s NNO

Respondent uvedl, že ORP Kaplice spolupracuje zejména s Charitou Český Krumlov, jejíž zástupce je členem stálé pracovní skupiny krizového štábu ORP. Nově byla navázána také spolupráce s oblastním spolkem Českého červeného kříže Český Krumlov.

Připravenost, školení a cvičení

Připravenost těchto organizací respondent hodnotil pozitivně. Uvedl, že jsou schopny v relativně krátké době aktivovat své síly a prostředky. Za významnou považuje jejich znalost zranitelných skupin obyvatel, kterou získávají díky své běžné činnosti ve spolupráci s odborem sociálních věcí Městského úřadu Kaplice. Organizace mají podle respondenta zkušenosti z povodní, covidové situace i migrační krize.

Oblastní spolek Českého červeného kříže navíc disponuje materiálním vybavením, například vysoušeči, příkrývkami a dalšími prostředky. To umožňuje rychlejší reakci zejména v počáteční fázi mimořádné události, než se rozběhne systém vyžadování věcných prostředků v rámci krizového řízení.

Z hlediska společných cvičení respondent uvedl, že nestátní neziskové organizace zatím nebyly do společných cvičení systematicky zapojovány. Spolupráce však probíhá při řešení reálných mimořádných událostí.

Přínosy, problémy a návrhy na zlepšení

Hlavní přínos nestátních neziskových organizací respondent spatřuje v tom, že dokážou zajistit organizaci dobrovolníků, terénní průzkum v postiženém území, sbírky a distribuci humanitární pomoci nebo psychosociální pomoci. Tím významně pomáhají obci, aniž by odčerpávaly kapacity krizového štábu ORP nebo povodňové komise, zejména z hlediska personálních sil.

Za hlavní problém respondent označil pozdní aktivaci Panelu nestátních neziskových organizací z krajské úrovně. S ohledem na charakter správního obvodu ORP Kaplice, zejména oblast Novohradských hor a vodních toků, mají povodně na tomto území rychlý průběh. Respondent uvedl, že v době, kdy kraj připravuje aktivaci Panelu nestátních neziskových organizací, na území ORP Kaplice již často probíhají

likvidační práce. Z tohoto důvodu by podle něj spolupráci do budoucna zlepšila zejména dřívější aktivace Panelu nestátních neziskových organizací ze strany Jihočeského kraje.

6.6.3 Vyhodnocení rozhovoru se zástupcem organizace ADRA

Zaměření organizace a její role při mimořádných událostech

Respondentka uvedla, že hlavní zaměření Dobrovolnického centra ADRA České Budějovice spočívá především ve spolupráci s dlouhodobými dobrovolníky. Jedná se zejména o nábor, proškolení, evidenci, provázení dobrovolníků v průběhu jejich činnosti a ukončování spolupráce. Tito dobrovolníci pravidelně docházejí do organizací poskytujících ambulantní nebo pobytové sociální služby seniorům, dětem a osobám se zdravotním postižením.

Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice má hlavní vedení v organizaci ADRA Česká republika, která jako mezinárodní humanitární organizace zaštiťuje také pomoc při mimořádných událostech. Z tohoto důvodu je i budějovické dobrovolnické centrum zapojeno do lokální pomoci při mimořádných událostech v Jihočeském kraji.

Personální kapacity v regionu Českokrumlovsko a Kaplicka

Respondentka uvedla, že v regionu Českokrumlovsko a Kaplicka organizace ADRA žádné členy ani dobrovolníky trvale nesdružuje. To však podle ní neznamená, že by v případě mimořádné události v těchto oblastech organizace neposkytla podporu. Případná pomoc by musela být dohodnuta operativně, například formou přepravy dobrovolníků z Českých Budějovic.

Zkušenosti s mimořádnými událostmi

K přímému zapojení organizace ADRA při řešení mimořádných událostí na území Českého Krumlova nebo Kaplice respondentka uvedla, že si takové konkrétní pomoci není vědoma. Předpokládá, že pomoc v těchto oblastech při posledních mimořádných událostech, například při povodních v září 2024, pokryla jiná nestátní

nezisková organizace na základě pokynů Panelu nestátních neziskových organizací, který v době mimořádných událostí aktivuje Krajský úřad Jihočeského kraje.

Obecně při mimořádných událostech, například při povodních, organizace ADRA vysílá do určené postižené oblasti tým dobrovolníků. Ti monitorují rozsah škod a případně na místě poskytují první psychickou pomoc obyvatelstvu. Údaje z monitorované oblasti jsou následně zasílány Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje, kde jsou shromažďovány a vyhodnocovány také informace z dalších oblastí kraje. V případě potřeby následné pomoci mohou dobrovolníci po dohodě s obcemi vykonávat například odklízecí nebo jiné potřebné manuální činnosti.

Nastavení spolupráce s obcemi, krajem a IZS

Koordinace činnosti organizace ADRA při mimořádné události probíhá podle respondentky prostřednictvím Panelu nestátních neziskových organizací, který je aktivován Krajským úřadem Jihočeského kraje. Organizace zároveň využívá zkušenosti pražské centrály ADRA Česká republika, se kterou v této době úzce spolupracuje.

V oblasti spolupráce s obcemi Český Krumlov a Kaplice respondentka uvedla, že nemá konkrétní zkušenost. Není si vědoma žádné uzavřené smlouvy s těmito obcemi. Obce podle její odpovědi organizaci neoslovují v rámci přípravy na mimořádné události a ADRA není zapojena do krizového plánování obce.

Připravenost, školení a cvičení

Společných cvičení nebo školení se složkami integrovaného záchranného systému a orgány obce se organizace zatím neúčastní. Respondentka však uvedla, že toto téma již bylo řešeno v rámci týmu Komunitní intervenční pomoci pro Jihočeský kraj, který koordinuje Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice spolu s hlavním koordinátorem z ADRA Česká republika. Tento tým je složen z krizových interventů různých nestátních neziskových organizací a jeho cílem je poskytovat intervence při mimořádných událostech způsobených přírodními živly i při dalších

hromadných neštěstích. Podle respondentky je však tento tým složkami integrovaného záchranného systému nebo obcemi zatím oslovován poměrně málo.

Odborná připravenost členů je u týmu Komunitní intervenční pomoci zajišťována setkáváním přibližně čtyřikrát ročně. Tato setkání slouží k projednávání vzájemné spolupráce a k procvičování krizové intervence v modelových situacích. Školení probíhají příležitostně několikrát ročně a zaměřují se především na intervenci při závažných krizových situacích u různých cílových skupin.

Tým dobrovolníků ADRA pro mimořádné události se setkává nejméně dvakrát ročně za účelem vzájemného seznámení členů a nastavení spolupráce pro případ mimořádné události. Dobrovolníci jsou příležitostně školeni také v oblasti první psychické pomoci a koordinace mimořádných událostí.

Materiální a technické vybavení

Z hlediska materiálního a technického vybavení respondentka uvedla, že Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice nedisponuje vlastními prostředky, jako jsou stany, terénní lůžka, ochranné pracovní pomůcky, nářadí nebo další vybavení. V případě potřeby je odkázáno na výpůjčky z jiných zdrojů, například z pražské centrály ADRA Česká republika, od obcí nebo od jiných nestátních neziskových organizací.

Přínosy, problémy a návrhy na zlepšení

Za hlavní přínos organizace při mimořádných událostech respondentka označila schopnost plnit konkrétně zadaný úkol. Podle její odpovědi je důležité, aby obce, které znají místní prostředí a obyvatele, poskytly dobrovolníkům přesné informace. Ty jsou pro tým pomáhajících dobrovolníků nezbytné a přispívají k účelnosti a efektivitě pomoci.

Jako problém ve spolupráci s obcemi respondentka uvedla, že si obce obvykle v místě poradí samy svými vlastními prostředky a lidskými zdroji a ne vždy si umějí nebo chtějí říct o pomoc zvenčí. Spolupráci by podle ní zlepšila dobrá koordinace a preventivní setkávání zástupců obcí a nestátních neziskových organizací v době klidu.

6.6.4 Vyhodnocení rozhovoru se zástupcem Českého červeného kříže

Zaměření organizace a její role při mimořádných událostech

Z rozhovoru vyplynulo, že Český červený kříž působí v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení. V Jihočeském kraji sehraává významnou roli zejména v rámci Panelu nestátních neziskových organizací. Panel může být aktivován hejtmánem při rozsáhlejší mimořádné události a jeho prostřednictvím dochází ke koordinaci zapojených organizací. Český červený kříž se v průběhu roku věnuje také přípravě a cvičení humanitární jednotky a svých členů.

Personální kapacity a zkušenosti s mimořádnými událostmi

Respondent uvedl, že oblastní spolek Českého červeného kříže v Českých Budějovicích má přibližně 74 členů humanitární jednotky a celkově více než 200 členů. Z hlediska zkušeností s mimořádnými událostmi zmínil zejména pandemii onemocnění COVID-19, uprchlickou krizi související s válkou na Ukrajině a povodně. V rámci uprchlické krize se organizace podílela na činnosti Krajského asistenčního centra pomoci Ukrajině, kde zajišťovala humanitární pomoc. Při povodních se Český červený kříž zapojoval například do monitoringu zatopených území.

Nastavení spolupráce s obcemi, krajem a IZS

Spolupráce Českého červeného kříže s obcemi se podle respondenta liší podle konkrétního regionu a podle toho, jak je krizové řízení v daném území nastaveno. Důležitou roli má krajská úroveň, protože Český červený kříž je zapojen do krizového štábu kraje a do stálé pracovní skupiny. Pokyny proto často přicházejí prostřednictvím

kraje. Spolupráci s obcemi respondent hodnotil jako funkční, zároveň však uvedl, že úroveň krizové připravenosti jednotlivých obcí je rozdílná.

Český červený kříž podle respondenta běžně nemá uzavřené samostatné smlouvy s jednotlivými obcemi. Významná je především spolupráce s Hasičským záchranným sborem jako základní složkou integrovaného záchranného systému a smluvní vztah s Jihočeským krajem v rámci Panelu nestátních neziskových organizací. Pomoc ze strany Českého červeného kříže může být poskytována na vyžádání podle aktuální potřeby.

Připravenost, školení a cvičení

Humanitární jednotka Českého červeného kříže je členěna do několika oblastí. Jedná se o zdravotnickou, humanitární, technickou a psychosociální sekci. Školení probíhá podle zaměření jednotlivých členů. Respondent označil za finančně i organizačně náročná zejména zdravotnická a psychosociální školení. Členové se účastní také celorepublikových cvičení, která umožňují výměnu zkušeností mezi jednotlivými oblastními spolky.

Finanční zajištění a materiální kapacity

Z hlediska finančního zajištění respondent uvedl, že Český červený kříž získává podporu od Jihočeského kraje přibližně ve výši 480 000 Kč ročně. Tyto prostředky slouží zejména na provoz humanitární jednotky, přípravu členů, materiál, uniformy a vybavení. Podpora je podle respondenta důležitá, ale po rozpočítání na celý kraj slouží spíše k udržení činnosti než k výraznému rozvoji. Lokální pomoc obcím je často poskytována bez nároku na odměnu.

Přínosy, problémy a návrhy na zlepšení

Hlavní přínos Českého červeného kříže respondent spatřuje ve schopnosti poskytovat pomoc při mimořádných událostech, podporovat zdravotnickou připravenost obyvatelstva a vzdělávat veřejnost v první pomoci. Zmínil také význam organizace jako

pomocné zdravotnické složky Armády České republiky při válečném stavu, podporu bezplatného dárcekrve krve a práci s dětmi a mládeží.

Za hlavní problém respondent označil nedostatek financí. Dále poukázal na rozdílnou úroveň krizové připravenosti jednotlivých obcí. V některých obcích je krizové řízení prioritou, zatímco jinde mu není věnována dostatečná pozornost. Podle respondenta by ke zlepšení spolupráce pomohlo především systémovější financování nestátních neziskových organizací působících v oblasti humanitární pomoci a jasnější vymezení jejich role v systému krizového řízení. Důležitá je také lepší informovanost obcí o možnostech zapojení nestátních neziskových organizací a podpora společné přípravy.

6.7 Tematická analýza rozhovorů

Tematická analýza byla využita k porovnání odpovědí jednotlivých respondentů a k identifikaci hlavních témat, která se v rozhovorech opakovala. Cílem nebylo statistické zobecnění výsledků, ale nalezení společných znaků, rozdílů a problémových oblastí ve spolupráci obcí s nestátními neziskovými organizacemi při řešení mimořádných událostí.

Na základě provedených rozhovorů bylo vymezeno několik hlavních tematických oblastí: zkušenosti s mimořádnými událostmi, role nestátních neziskových organizací, nastavení spolupráce, připravenost a kapacity organizací, společná cvičení a školení, přínosy spolupráce, problémy a návrhy na zlepšení.

6.7.1 Zkušenosti s mimořádnými událostmi

Nejčastěji zmiňovanou mimořádnou událostí byly povodně. Uvedli je oba pracovníci krizového řízení i zástupci nestátních neziskových organizací. Vedle povodní byly opakovaně zmíněny také pandemie COVID-19 a migrační vlna související

s konfliktem na Ukrajině. Pracovník krizového řízení ORP Kaplice dále uvedl silný vítr a výpadky elektrické energie.

Z odpovědí vyplývá, že mimořádné události mají různý charakter. Některé, například povodně, mají rychlý průběh a vyžadují okamžitou reakci. Jiné, například pandemie nebo migrační vlna, jsou dlouhodobé a kladou větší nároky na organizaci, koordinaci a personální zajištění.

6.7.2 Role nestátních neziskových organizací

Respondenti se shodovali, že nestátní neziskové organizace mají při mimořádných událostech zejména podpůrnou a humanitární roli. Jejich činnost spočívá především v terénním průzkumu, zjišťování potřeb obyvatel, distribuci humanitární pomoci, organizaci dobrovolníků a poskytování psychosociální nebo první psychické pomoci.

V ORP Kaplice byla konkrétně zmíněna Charita Český Krumlov, která se při povodních v září 2024 podílela na terénním průzkumu a zjišťování potřeb obyvatel. V případě Českého Krumlova bylo zapojení NNO spojeno zejména s činností Panelu nestátních neziskových organizací. ADRA popsala spíše obecný způsob zapojení při mimořádných událostech, protože v regionu Českokrumlovsko a Kaplicka trvale nepůsobí.

6.7.3 Nastavení spolupráce

Spolupráce mezi obcemi a nestátními neziskovými organizacemi není ve všech případech nastavena stejně. Významnou roli má především krajská úroveň a Panel nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje. Právě prostřednictvím tohoto panelu dochází ke koordinaci pomoci při rozsáhlejších mimořádných událostech.

Z rozhovorů vyplynulo, že obce spolupracují s NNO především podle aktuální potřeby. Některé organizace jsou zapojeny přímo, například Charita Český Krumlov jako člen stálé pracovní skupiny krizového štábu ORP Kaplice. Jiné organizace, například ADRA, jsou zapojitelné spíše prostřednictvím krajské koordinace. Přímé smluvní vztahy mezi obcemi a všemi zapojenými NNO nebyly respondenty potvrzeny.

6.7.4 Přípravenost a kapacity NNO

Přípravenost nestátních neziskových organizací byla respondenty hodnocena převážně pozitivně. Oceňována byla zejména schopnost rychle aktivovat síly a prostředky, znalost zranitelných skupin obyvatel a zkušenosti z předchozích mimořádných událostí.

Současně se však ukázalo, že kapacity jednotlivých organizací se liší. Český červený kříž disponuje humanitární jednotkou, členy, školením a určitým materiálním vybavením. ADRA je silnější zejména v oblasti dobrovolnické práce, první psychické pomoci a krizové intervence, ale Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice nedisponuje vlastním rozsáhlejším materiálním vybavením pro řešení mimořádných událostí.

6.7.5 Společná cvičení a školení

Oblast společných cvičení a školení se ukázala jako jedna z oblastí, kde existuje prostor pro zlepšení. V Českém Krumlově byla zmíněna pracovní setkání a školení přibližně dvakrát ročně. V ORP Kaplice však nestátní neziskové organizace zatím nejsou do společných cvičení zapojovány systematicky.

Také ADRA uvedla, že se společných cvičení se složkami IZS a orgány obce zatím neúčastní. Naopak Český červený kříž se účastní cvičení na celorepublikové

úrovni. Z toho vyplývá, že příprava probíhá, ale není vždy přímo propojena se zkoumanými obcemi.

6.7.6 Přínosy spolupráce

Hlavním přínosem nestátních neziskových organizací je rozšíření kapacit obce při řešení mimořádných událostí. Respondenti zmiňovali zejména lidské zdroje, dobrovolníky, humanitární pomoc, psychosociální podporu, znalost zranitelných skupin obyvatel a schopnost plnit konkrétně zadané úkoly.

Zapojení NNO je významné také proto, že některé činnosti mohou převzít bez toho, aby nadměrně zatěžovaly krizový štáb ORP nebo povodňovou komisi. Tím přispívají k efektivnějšímu zvládnutí mimořádných událostí na místní úrovni.

6.7.7 Problémy a návrhy na zlepšení

Mezi hlavní problémy patří zejména pozdní aktivace Panelu nestátních neziskových organizací, nedostatečné systematické zapojení NNO v době klidu, rozdílná úroveň krizové připravenosti obcí, omezené financování a skutečnost, že některé obce si ne vždy řeknou o pomoc zvenčí.

Respondenti se shodovali, že spolupráci by mohlo zlepšit pravidelné setkávání obcí a NNO v době klidu, jasnější nastavení pravidel, společná školení a cvičení, lepší komunikace a v případě ORP Kaplice také dřívější aktivace Panelu NNO. Důležité je rovněž jasnější vymezení role nestátních neziskových organizací v systému krizového řízení.

Přehled nejčastěji zmiňovaných témat v analýze

Sledované téma	Počet respondentů	Respondenti
Povodně	4	ORP Český Krumlov, ORP Kaplice, ADRA, ČČK
Pandemie	3	ORP Český Krumlov, ORP Kaplice, ČČK
Migrační vlna související s válkou na Ukrajině	3	ORP Český Krumlov, ORP Kaplice, ČČK
Zapojení Panelu NNO	4	ORP Český Krumlov, ORP Kaplice, ADRA, ČČK
Humanitární pomoc	4	ORP Český Krumlov, ORP Kaplice, ADRA, ČČK
Psychosociální/první psychická pomoc	3	ORP Kaplice, ADRA, ČČK
Terénní průzkum/monitoring postiženého území	3	ORP Kaplice, ADRA, ČČK
Potřeba lepší koordinace	4	ORP Český Krumlov, ORP Kaplice, ADRA, ČČK
Potřeba zapojení NNO již v době klidu	3	ORP Český Krumlov, ADRA, ČČK
Omezené nebo nesystematické společné cvičení	3	ORP Kaplice, ADRA, ČČK
Pozdní aktivace Panelu NNO	1	ORP Kaplice
Nedostatek financí	1	ČČK
Rozdílná úroveň krizové připravenosti	1	ČČK

Tabulka 1 Vlastní zpracování na základě provedených rozhovorů

Z tabulky vyplývá, že nejčastěji zmiňovanými tématy byly povodně, zapojení Panelu nestátních neziskových organizací, humanitární pomoc a potřeba lepší koordinace mezi jednotlivými subjekty. Tato témata se objevila ve všech čtyřech rozhovorech, což potvrzuje jejich význam pro zkoumanou oblast.

Často se objevovala také pandemie COVID-19, migrační vlna související s válkou na Ukrajině, psychosociální pomoc, terénní průzkum a potřeba zapojení nestátních neziskových organizací již v době klidu. Některá témata byla zmíněna pouze jednotlivými respondenty, například pozdní aktivace Panelu NNO, nedostatek financí nebo rozdílná úroveň krizové připravenosti obcí. Přesto jsou tato zjištění důležitá, protože poukazují na konkrétní slabá místa současné spolupráce.

7 Návrhy na zlepšení

Prvním návrhem je pravidelné setkávání zástupců obcí, kraje, složek integrovaného záchranného systému a nestátních neziskových organizací v době klidu. Tato setkání by měla sloužit k předávání aktuálních informací, seznámení jednotlivých subjektů s jejich možnostmi a kapacitami a k nastavení základních pravidel spolupráce. Díky tomu by při mimořádné události mohly jednotlivé subjekty reagovat rychleji a efektivněji.

Druhým návrhem je větší zapojení nestátních neziskových organizací do společných cvičení a školení. Cvičení by měla být zaměřena nejen na činnost složek integrovaného záchranného systému, ale také na úkoly, které mohou v praxi vykonávat nestátní neziskové organizace. Jedná se například o terénní průzkum, organizaci dobrovolníků, distribuci humanitární pomoci nebo poskytování psychosociální podpory.

Dalším opatřením je vytvoření a pravidelná aktualizace přehledu dostupných kontaktů, sil a prostředků nestátních neziskových organizací. Tento přehled by měl obsahovat informace o tom, které organizace lze při mimořádné události oslovit, jaký druh pomoci poskytují, zda disponují dobrovolníky, materiálním vybavením nebo odbornou podporou. Takový nástroj by mohl obcím usnadnit rychlé rozhodování v počáteční fázi mimořádné události.

Za důležité lze považovat také jasnější vymezení rolí jednotlivých subjektů. Obce i nestátní neziskové organizace by měly mít předem stanovené, v jakých situacích a jakým způsobem bude pomoc neziskového sektoru využita. Jasnější rozdělení úkolů by mohlo omezit improvizaci při mimořádné události a současně lépe využít specifické schopnosti jednotlivých organizací.

V územích, kde mají mimořádné události rychlý průběh, je vhodné zaměřit se na včasnější aktivaci pomoci ze strany nestátních neziskových organizací. To se týká zejména povodní, kdy může být časový prostor pro reakci velmi omezený. Vhodným

řešením by mohlo být dřívejší předběžné informování zapojených organizací o možném vývoji situace, aby byly připraveny k rychlejšímu zapojení.

Dalším návrhem je zvýšení informovanosti obcí o možnostech využití nestátních neziskových organizací při mimořádných událostech. Některé obce nemusí mít dostatečný přehled o tom, jaký druh pomoci mohou tyto organizace nabídnout. Lepší informovanost by mohla přispět k častějšímu a efektivnějšímu využívání jejich kapacit.

Posledním návrhem je podpora stabilnějšího financování a materiálního zajištění nestátních neziskových organizací zapojených do pomoci při mimořádných událostech. Dostatečné finanční a materiální zázemí je důležité pro školení dobrovolníků, udržování potřebného vybavení a dlouhodobou připravenost organizací.

Navržená opatření směřují především k tomu, aby spolupráce mezi obcemi a nestátními neziskovými organizacemi nebyla založena pouze na operativním řešení vzniklé situace, ale aby byla systematicky připravována již v době klidu. Pravidelná komunikace, jasné rozdělení rolí a společná příprava mohou významně přispět k rychlejší a účinnější pomoci obyvatelstvu při mimořádných událostech.

8 Závěr

Bakalářská práce se zabývala spoluprací obcí Český Krumlov a Kaplice s nestátními neziskovými organizacemi při řešení mimořádných událostí. Téma bylo zvoleno s vědomím, že připravenost obcí na krizové situace je oblastí, která se v každodenním životě příliš nevidí – ale ve chvíli, kdy je potřeba, může rozhodovat o tom, jak rychle a účinně je poskytnuta pomoc lidem, kteří ji potřebují.

Teoretická část práce vymezila základní pojmy krizového řízení, ochrany obyvatelstva a systému integrovaného záchranného systému. Popsala postavení obcí v tomto systému a roli nestátních neziskových organizací jako aktérů, jejichž přínos při mimořádných událostech je nezastupitelný, i když nestojí v první linii záchranných složek.

Praktická část vycházela z polostrukturovaných rozhovorů se čtyřmi respondenty – pracovníky krizového řízení obou sledovaných obcí a zástupci Českého červeného kříže a organizace ADRA. Z výzkumu vyplynulo, že spolupráce v praxi existuje a svůj smysl prokázala zejména při povodních, pandemii COVID-19 a migrační vlně v souvislosti s válkou na Ukrajině. Nestátní neziskové organizace plní především podpůrnou, humanitární a psychosociální roli a doplňují kapacity obcí přesně tam, kde to nejvíce chybí – v terénu a v přímém kontaktu s lidmi.

Výzkum zároveň poukázal na to, že spolupráce není vždy nastavena zcela systematicky. Jako problematické oblasti se ukázaly zejména omezené zapojení nestátních neziskových organizací v době klidu, nedostatek společných cvičení, nejednoznačné rozdělení rolí a v některých případech pozdní aktivace pomoci.

Z pozice autorky práce vnímám jako zásadní, aby spolupráce mezi obcemi a nestátními neziskovými organizacemi nebyla odkládána na chvíli, kdy mimořádná událost již nastane. Právě doba klidu je ideálním prostorem pro navazování kontaktů, sdílení informací a vyjasnění rolí. Lidé, kteří se znají předem, jsou při skutečné krizi schopni reagovat rychleji a efektivněji.

Cíl bakalářské práce byl naplněn. Spolupráce mezi obcemi a nestátními neziskovými organizacemi je v praxi přínosná a potřebná, zároveň má stále velký potenciál, který zatím není plně využit. Věřím, že výsledky této práce mohou alespoň v malé míře přispět k tomu, aby se na nestátní neziskové organizace začalo pohlížet ne jako na doplněk systému, ale jako na jeho plnohodnotnou součást.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ADÁMEK, Petr. Společenská odpovědnost firem, neziskového sektoru a veřejné správy. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2019. 169 s. ISBN 978-80-7510-370-3.
2. BLAŽKOVÁ, Dana a kol. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2015. 326 s. ISBN 978-80-86466-62-0.
3. BOBÁKOVÁ, Hanne-Lore; KARPETA, Janusz. Krizová komunikace. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2019. 131 s. ISBN 978-80-7510-378-9.
4. HOLEC, Tomáš. Ochrana obyvatel a krizové řízení. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. 120 s. ISBN 978-80-7616-101-6.
5. HYÁNEK, Vladimír. Neziskové organizace: teorie a mýty. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 131 s. ISBN 978-80-210-5651-0.
6. KOLEKTIV AUTORŮ. Modul J- Ochrana obyvatelstva pro pedagogické pracovníky. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2019. 157 s. ISBN 978-80-7616-048-4.
7. KONEČNÝ, Jiří; ADAMEC, Vladimír. Krizové řízení a řešení krizových situací 2016. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2016. ISBN 978-80-7454-632-7.
8. PAŘÍZKOVÁ, Ivana a kol. Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací. Brno: Masarykova univerzita, 2018. 202 s. ISBN 978-80-210-9155-9.
9. PALOVÁ, Zuzana. Řízení nestátních neziskových organizací. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2019. 135 s. ISBN 978-80-7510-380-2.
10. PŘICHYSTAL, Martin. Krizové řízení měst a obcí. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2022. 70 s. ISBN 978-80-88375-21-0.
11. RICHTER, Radim. Výkladový slovník krizového řízení. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2010. 127 s. ISBN 978-80-86640-54-9.
12. SKALSKÁ, Květoslava; HANUŠKA, Zdeněk; DUBSKÝ, Milan. Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: Modul I. Praha: MV–GŘ HZS ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-59-4.
13. ŠEDIVÝ, Marek; MEDLÍKOVÁ, Olga. Úspěšná nezisková organizace. Praha: Grada, 2011. 156 s. ISBN 978-80-247-4041-6.
14. ŠPALEK, Jiří; HYÁNEK, Vladimír; FÓNADOVÁ, Laura. Na penězích záleží. Brno: Masarykova univerzita, 2017. 147 s. ISBN 978-80-210-8431-5.

15. VACEKOVÁ, Gabriela; MURRAY SVIDROŇOVÁ, Mária. Nonprofit Organizations in Selected CEE Countries. Brno: Masarykova univerzita, 2020. 148 s. ISBN 978-80-210-9635-6.
16. VÍCHOVÁ, Kateřina. CrisCon 2022-Krizové řízení a řešení krizových situací. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2022. 198 s. ISBN 978-80-7678-113-9.

Elektronické zdroje

1. ADRA Česká republika- Pomoc při mimořádných událostech v ČR <https://adra.cz/jak-pomahame/humanitarni-pomoc/pomoc-pri-mimoradnych-udalostech-v-cr/>
2. ADRA Česká republika- O nás <https://adra.cz/o-nas/>
3. Český červený kříž- Kdo jsme <https://www.cervenyriz.eu/kdo-jsme>
4. Český červený kříž- Kde působíme <https://www.cervenyriz.eu/kde-pusobime>
5. Český statistický úřad- administrativní mapy SO ORP Jihočeského kraje <https://csu.gov.cz/jhc/administrativni-mapy-jednotlivych-so-orp-jihoceskeho-kraje>
6. Český statistický úřad- SO ORP Český Krumlov <https://csu.gov.cz/produkty/so-orp-cesky-krumlov-89hauz88nv>
7. Český statistický úřad- SO ORP Kaplice https://csu.gov.cz/jhc/orp_kaplice
8. Město Český Krumlov-základní údaje o městě <https://www.ckrumlov.cz/cz/zakladni-udaje-o-meste-cesky-krumlov-2019/>
9. Město Kaplice-oficiální stránky města <https://www.mestokaplice.cz/>
10. Příručka pro starosty obcí k řešení mimořádných událostí a krizových situací. Hasičský záchranný sbor České republiky <https://hzscr.gov.cz/clanek/prirucky.aspx>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2000/239>
2. ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2000/240>

Seznam zkratek

ADRA- Adventist Development and Relief Agency

COVID-19- Coronavirus disease 2019

ČČK- Český červený kříž

HZS ČR- Hasičský záchranný sbor České republiky

IZS- integrovaný záchranný systém

KŠ- krizový štáb

MU- mimořádná událost

NNO- nestátní nezisková organizace

ORP- obec s rozšířenou působností

Seznam tabulek a obrázků

Tabulka 2 Vlastní zpracování na základě provedených rozhovorů

Obrázek 3 Administrativní mapa správního obvodu ORP Český Krumlov

Obrázek 4 Administrativní mapa správního obvodu ORP Kaplice

Seznam příloh

Příloha I: Přepis rozhovoru s pracovníkem krizového řízení ORP Český Krumlov

Příloha II: Přepis rozhovoru s pracovníkem krizového řízení ORP Kaplice

Příloha III: Přepis rozhovoru se zástupcem organizace ADRA

Příloha IV: Přepis rozhovoru se zástupcem Českého červeného kříže

Přílohy

Příloha I: Přepis rozhovoru s pracovníkem krizového řízení ORP Český Krumlov

1. Jak dlouho se ve své praxi věnujete oblasti krizového řízení a jaká je Vaše odborná příprava v této oblasti?

„Oblasti krizového řízení se věnuji od 1. 9. 2012. V rámci odborné přípravy jsem absolvoval zvláštní odbornou způsobilost v oblasti krizového řízení, která se vztahuje k agendě krizového řízení. Dále jsem absolvoval zvláštní odbornou způsobilost v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy, která se vztahuje k systému hospodářských opatření pro krizové stavy.“

2. S jakými typy mimořádných událostí jste se na území Vaší obce ve své praxi nejčastěji setkal/a?

„Ve své praxi jsem se nejčastěji setkal s povodněmi velkého rozsahu. Dále se jednalo o pandemii COVID-19 a situaci spojenou s příchodem uprchlíků z Ukrajiny.“

3. Mohl/a byste stručně popsat průběh řešení poslední významné mimořádné události, na které jste se podílel/a?

„Poslední významnou mimořádnou událostí, na které jsem se podílel, byla povodeň v roce 2024. Řešení této události probíhalo prostřednictvím Povodňové komise města Český Krumlov a Povodňové komise ORP Český Krumlov.“

4. Jakou roli při řešení této události sehrály nestátní neziskové organizace?

„Nestátní neziskové organizace se do řešení této události zapojily jako členové Panelu nestátních neziskových organizací. Jejich role spočívala především v poskytování humanitární a zdravotnické pomoci.“

5. S jakými nestátními neziskovými organizacemi Vaše obec nebo organizace spolupracuje a jak je tato spolupráce obvykle nastavena?

„Spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi probíhá na základě potřeb při krizových situacích a mimořádných událostech. Mezi organizace, se kterými spolupracujeme, patří Český červený kříž, diecézní organizace a Charita.“

6. Jak byste zhodnotil/a připravenost těchto organizací na zapojení při řešení mimořádných událostí?

„Připravenost těchto organizací lze hodnotit pozitivně. Důležité je, aby byli zapojeni správní lidé, byla nastavena jasná pravidla, fungovala komunikace a probíhal pravidelný trénink.“

7. Probíhají mezi obcí, složkami IZS a nestátními neziskovými organizacemi společná cvičení nebo školení? Pokud ano, jak často a v jaké formě?

„Ano, probíhají občasná pracovní setkání a školení, přibližně dvakrát ročně.“

8. Jaké hlavní přínosy podle Vás přináší zapojení nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí na úrovni obce?

„Nestátní neziskové organizace významně rozšiřují kapacity obce při zvládnutí mimořádných událostí. Přinášejí flexibilitu, lidské zdroje, specializované služby i dlouhodobou podporu. Tím zvyšují celkovou efektivitu krizového řízení.“

9. Vnímáte při spolupráci obce a nestátních neziskových organizací nějaké problémy nebo překážky? Pokud ano, jaké?

„V současné době nevnímám zásadní problémy ani překážky. Spolupráce funguje na základě vzájemného respektu a věcného přístupu.“

10. Co by podle Vás mohlo tuto spolupráci do budoucna zlepšit?

„Největší posun by podle mého názoru přineslo systematické zapojení nestátních neziskových organizací už v době klidu. To znamená jasná pravidla, společný výcvik, lepší komunikaci a dlouhodobou podporu. Díky tomu by při mimořádných událostech spolupráce nebyla.“

Příloha II: Přepis rozhovoru s pracovníkem krizového řízení ORP Kaplice

1. Jak dlouho se ve své praxi věnujete oblasti krizového řízení a jaká je Vaše odborná příprava v této oblasti?

„Oblasti krizového řízení se věnuji více než 11 let na pozici referenta pracoviště krizového řízení Městského úřadu Kaplice. Z hlediska vzdělání jsem absolvoval bakalářské studium na Vysoké škole evropských a regionálních studií v oboru Bezpečnostně právní činnost a navazující magisterské studium na Jihočeské univerzitě, Zdravotně sociální fakultě, v oboru Civilní nouzová připravenost. Dále jsem absolvoval řadu odborných kurzů a školení v rámci průběžného vzdělávání úředníků územních samospráv.“

2. S jakými typy mimořádných událostí jste se na území Vaší obce ve své praxi nejčastěji setkal/a?

„Nejčastěji se jedná o povodně. Dále se setkáváme se silným větrem a jeho následky, zejména s výpadky elektrické energie. Z časového hlediska byly nejnáročnější dlouhodobé události, konkrétně řešení covidové situace a migrační vlny v důsledku konfliktu na Ukrajině.“

3. Mohl/a byste stručně popsat průběh řešení poslední významné mimořádné události, na které jste se podílel/a?

„Poslední významnou mimořádnou událostí byly povodně v září 2024. Nebyl při nich vyhlášen krizový stav, řešení probíhalo především na úrovni povodňových komisí.

Před povodní byla přijímána preventivní opatření. Jednalo se zejména o zpohotovení členů povodňové komise a krizového štábu ORP, monitoring vodních toků, průběžné vyhodnocování situace, plnění a rozmístění pytlů s pískem, kontrolu kanalizací, propustků a odtokových cest, informování obyvatel, zpohotovení jednotek dobrovolných hasičů města a městské policie.

V průběhu povodně byla řešena evakuace obyvatel z ohrožených oblastí. K tomuto úkolu byl svolán krizový štáb ORP. Dále bylo zajištěno nouzové ubytování ve sportovní hale, uzavírky silnic a dalších ploch v záplavovém území, odstraňování překážek z vodních toků a spolupráce s dalšími postiženými obcemi ve správním obvodu ORP.

Po opadnutí vody následovaly likvidační práce, čerpání vody ze zatopených objektů, odklizení nánosů a odpadů a pomoc občanům. Jednalo se například o vysoušeče, dezinfekci, ochranné prostředky a úklidové prostředky. Po události proběhlo také vyhodnocení situace a aktualizace postupů a plánů. “

4. Jakou roli při řešení této události sehrály nestátní neziskové organizace?

„Charita Český Krumlov se po opadnutí vody podílela na terénním průzkumu v postižených oblastech. Zjišťovala potřeby obyvatel pro případnou humanitární pomoc a případně také zájem o zápůjčku vysoušečů. “

5. S jakými nestátními neziskovými organizacemi Vaše obec nebo organizace spolupracuje a jak je tato spolupráce obvykle nastavena?

„Spolupracujeme zejména s Charitou Český Krumlov, jejíž zástupce je členem stálé pracovní skupiny krizového štábu ORP. Nově byla navázána také spolupráce s oblastním spolkem Českého červeného kříže Český Krumlov. “

6. Jak byste zhodnotil/a připravenost těchto organizací na zapojení při řešení mimořádných událostí?

„Tyto organizace jsou schopny v relativně krátké době aktivovat své síly a prostředky. Disponují dobrou znalostí zranitelných skupin obyvatel díky své běžné činnosti, a to ve spolupráci s odborem sociálních věcí Městského úřadu Kaplice. Mají zkušenosti z povodní i z řešení covidové a migrační krize.

Oblastní spolek Českého červeného kříže navíc disponuje materiálním vybavením, například vysoušeči, přikrývkami a dalšími prostředky. To umožňuje rychlejší reakci zejména v počáteční fázi, než se rozběhne systém vyžádání věcných prostředků v rámci krizového řízení. Další prostředky jsou tyto organizace schopny zajistit z krajské či celostátní úrovně své organizace, případně prostřednictvím veřejných sbírek. “

7. Probíhají mezi obcí, složkami IZS a nestátními neziskovými organizacemi společná cvičení nebo školení? Pokud ano, jak často a v jaké formě?

„Prozatím tyto organizace nebyly do společných cvičení systematicky zapojovány. Spolupráce však probíhá při řešení reálných mimořádných událostí.“

8. Jaké hlavní přínosy podle Vás přináší zapojení nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí na úrovni obce?

„Nestátní neziskové organizace zvládnou zajistit činnosti, jako je organizace dobrovolníků, terénní průzkum v postiženém území, sbírky a distribuce humanitární pomoci nebo psychosociální pomoc. Jedná se o významnou pomoc, která neodčerpává kapacity krizového štábu ORP, případně povodňové komise, zejména z hlediska personálních sil.“

9. Vnímáte při spolupráci obce a nestátních neziskových organizací nějaké problémy nebo překážky? Pokud ano, jaké?

„S ohledem na charakter správního obvodu našeho ORP, zejména oblast Novohradských hor a vodních toků, a tedy i nejčastější mimořádné události, kterými jsou povodně, bychom uvítali aktivaci nestátních neziskových organizací z krajské úrovně mnohem dříve. Povodně mají na našem území velmi rychlý průběh. V době, kdy kraj připravuje aktivaci Panelu nestátních neziskových organizací, u nás zpravidla již probíhají likvidační práce.“

10. Co by podle Vás mohlo tuto spolupráci do budoucna zlepšit?

„Spolupráci by podle mého názoru mohlo zlepšit zejména dřívější zapojení a aktivace Panelu nestátních neziskových organizací ze strany Jihočeského kraje.“

Příloha III: Přepis rozhovoru se zástupcem organizace ADRA

2. Jaké je hlavní zaměření Vaší organizace? Působíte i v oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva?

„Hlavní zaměření Dobrovolnického centra ADRA České Budějovice spočívá především ve spolupráci s dlouhodobými dobrovolníky. Jedná se zejména o jejich nábor, proškolení, evidenci, provázení průběhem dobrovolnické činnosti a případné ukončování spolupráce.

Dobrovolníci průběžně a pravidelně docházejí do organizací, které poskytují ambulantní nebo pobytové sociální služby seniorům, dětem nebo lidem se zdravotním postižením. V Českých Budějovicích se jedná například o Domov Libníč a Centrum sociálních služeb Empatie, Bazalku, Stellu nebo domovy pro seniory Hvízdal, Dobrá Voda u Českých Budějovic a Máj. Jde o organizace, se kterými má dobrovolnické centrum smluvně sjednanou dobrovolnickou činnost.

Budějovické dobrovolnické centrum má hlavní vedení v Praze, v organizaci ADRA Česká republika. Ta jako mezinárodní humanitární organizace zaštiťuje také pomoc při mimořádných událostech. Z tohoto důvodu je i Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice zapojeno do lokální pomoci při mimořádných událostech, konkrétně do pomoci v Jihočeském kraji. V tomto smyslu je tedy naše dobrovolnické centrum zapojeno do pomoci při krizovém řízení a ochraně obyvatelstva.“

3. Kolik členů nebo dobrovolníků Vaše organizace v regionu Českokrumlovsko a Kaplicka sdružuje?

„V regionu Českokrumlovsko a Kaplicka naše organizace žádné členy nesdružuje. Existuje pouze pobočka, tedy Dobrovolnické centrum ADRA v Českých Budějovicích. To však neznamená, že bychom v případě mimořádné události v této oblasti neposkytli podporu. Vše potřebné by bylo nutné dohodnout operativně, například na základě přepravy dobrovolníků z Českých Budějovic.“

4. Podílela se Vaše organizace na řešení mimořádných událostí na území obcí Český Krumlov nebo Kaplice? Pokud ano, jakých?

„Nejsem si vědoma toho, že by se naše organizace přímo podílela na řešení mimořádných událostí na území Českého Krumlova nebo Kaplice. Pravděpodobně pomoc v těchto oblastech v době posledních mimořádných událostí, tedy povodní v září 2024, pokryla jiná nezisková organizace na základě pokynů Panelu nestátních neziskových organizací. Tento panel v době mimořádných událostí aktivuje Krajský úřad Jihočeského kraje.“

5. Můžete popsat, jak konkrétně Vaše organizace přispěla při řešení mimořádné události? Jaké činnosti jste vykonávali?

„Při řešení mimořádné události, například povodní, naše organizace vysílá do určené postižené oblasti tým dobrovolníků. Tito dobrovolníci monitorují rozsah škod a případně na místě poskytují první psychickou pomoc obyvatelstvu.

Údaje z monitorované oblasti následně zasílají na Panel Jihočeského kraje, kde se shromažďují také informace z jiných oblastí Jihočeského kraje a dále se vyhodnocují.

V případě potřebné následné pomoci mohou dobrovolníci po dohodě s obcemi vykonávat například odklízecí nebo jiné potřebné manuální činnosti. Takovou činnost ADRA vykonávala například v konkrétním domě u osamělé seniorky, nejednalo se však o oblast Českého Krumlova nebo Kaplice.“

6. Kdo Vás při mimořádné události oslovil a jak probíhala koordinace Vaší činnosti s obcí a složkami IZS?

„Vše řídí, organizuje a koordinuje Panel nestátních neziskových organizací, který aktivuje Krajský úřad Jihočeského kraje. Pro posílení a podporu při plnění úkolu zadaného Panelem využíváme také zkušenosti z pražské centrály ADRA Česká republika, se kterou v takové době úzce spolupracujeme.“

7. Jak byste popsal/a úroveň spolupráce Vaší organizace s obcemi Český Krumlov a Kaplice v oblasti krizového řízení?

„Nemám konkrétní zkušenost se spoluprací na území obcí Český Krumlov a Kaplice.“

8. Máte s obcí uzavřenou písemnou dohodu o spolupráci nebo plánované pomoci na vyžádání? Pokud ano, kdo ji inicioval a co obsahuje?

„Nejsem si vědoma žádné smlouvy s obcemi.“

9. Oslovuje Vás obec v rámci přípravy na mimořádné události? Jste zapojeni do krizového plánování obce?

„Ne, obec nás v rámci přípravy na mimořádné události neoslovuje a nejsme zapojeni do krizového plánování obce.“

10. Účastníte se společných cvičení nebo školení se složkami IZS a orgány obce? Jak hodnotíte tato cvičení?

„Společných cvičení nebo školení se složkami IZS a orgány obce se neúčastníme. O této oblasti jsme však již mluvili v rámci týmu Komunitní intervenční pomoci pro Jihočeský kraj, který koordinuje Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice společně s hlavním koordinátorem z ADRA Česká republika.

Tento tým je složen z krizových interventů různých nestátních neziskových organizací. Jeho cílem je poskytovat intervence při mimořádných událostech způsobených nejen přírodními živly, ale také například při hromadných neštěstích, jako jsou dopravní nehody nebo výbuchy domů.

V současné době je však tento tým složkami IZS, případně obcemi, oslovován poměrně málo. Podle dostupných informací složky IZS nabízený druh pomoci často zvládají na místě události samy. Na rozvoji spolupráce se však pracuje.“

11. Jaká je odborná připravenost Vašich členů nebo dobrovolníků pro zapojení do řešení mimořádných událostí? Jak probíhá jejich školení?

„Tým Komunitní intervenční pomoci pro Jihočeský kraj se setkává přibližně čtyřikrát do roka. Setkání slouží k projednávání další vzájemné spolupráce a k procvičování krizové intervence v modelových situacích.

Školení probíhají příležitostně několikrát do roka. Jejich témata se týkají především intervence při závažných krizových situacích u různých cílových skupin. Jedná se například o děti a mladé dospělé, seniory, osoby se závislostí, osoby s duševním

onemocněním, osoby se sebevražednými úmysly nebo osoby s těžkou zdravotní diagnózou.

Tým dobrovolníků ADRA pro mimořádné události se setkává nejméně dvakrát do roka za účelem vzájemného seznámení členů a nastavování spolupráce pro případ mimořádné události. Dobrovolníci jsou příležitostně proškolení v první psychické pomoci, například formou modelových situací, nebo v koordinaci mimořádných událostí z hlediska zkušeností humanitární organizace ADRA Česká republika.

Nabízená školení se mohou pro členy obou týmů prolínat a nejsou striktně oddělena.“

12. Jakými materiálními a technickými prostředky pro řešení mimořádných událostí Vaše organizace disponuje?

„Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice nedisponuje vlastními materiálními a technickými prostředky, jako jsou například stany, terénní lůžka, ochranné pracovní pomůcky, ochranné prostředky nebo nářadí.

V případě potřeby je naše centrum odkázáno na výpůjčky z jiných zdrojů, například z pražské centrály ADRA Česká republika, od obcí nebo od jiných nestátních neziskových organizací.“

13. Co vnímáte jako hlavní přínosy Vaší organizace při řešení mimořádných událostí na úrovni obce?

„Hlavní přínos vnímám v konkrétnosti zadaného úkolu, a tím také v účelnosti a efektivnosti jeho splnění. Vycházím z toho, že obce znají prostředí i obyvatelstvo, a proto jsou informace od nich pro tým pomáhajících dobrovolníků cenné a nezbytné.“

14. Jaké problémy nebo překážky vnímáte ve spolupráci s obcemi?

„Jako problém vnímám to, že obce si obvykle v místě poradí samy vlastními prostředky a lidskými zdroji. Někdy si neumějí nebo nechtějí říct o pomoc od osob či organizací zvenčí.“

15. Co by podle Vás zlepšilo spolupráci NNO s obcemi v oblasti krizového řízení?

„Spolupráci by podle mého názoru zlepšila dobrá koordinace, za kterou odpovídají pracovníci krajského úřadu aktivující Panel nestátních neziskových organizací. Tuto koordinaci by podpořilo také preventivní setkávání zástupců obcí a zástupců nestátních neziskových organizací v době klidu.“

Příloha IV: Přepis rozhovoru se zástupcem Českého červeného kříže

1. Jaké je hlavní zaměření Českého červeného kříže v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení?

„Český červený kříž se věnuje ochraně obyvatelstva i krizovému řízení. V dané oblasti vystupuje zejména jako koordinátor Panelu nestátních neziskových organizací v Jihočeském kraji. Panel může být aktivován hejtmanem při rozsáhlejší mimořádné události. Český červený kříž v rámci panelu koordinuje činnost více organizací, například ADRA, Charity, Střediska pro rodinu a mládež nebo dobrovolných hasičů. Během roku se organizace věnuje také přípravě a cvičení humanitární jednotky a členů Českého červeného kříže.“

2. Kolik členů nebo dobrovolníků je přibližně zapojeno do činnosti Vaší organizace?

„Oblastní spolek Českého červeného kříže v Českých Budějovicích má přibližně 74 členů humanitární jednotky. Celkově má oblastní spolek více než 200 členů. Český Krumlov je menší než České Budějovice, ale je zapojen do činnosti Panelu nestátních neziskových organizací.“

3. S jakými mimořádnými událostmi jste se v posledních letech setkali?

„Mezi hlavní mimořádné události, do kterých byl Český červený kříž zapojen, patřila pandemie onemocnění COVID-19, uprchlická krize související s válkou na Ukrajině a povodně. V rámci uprchlické krize se organizace podílela například na činnosti Krajského asistenčního centra pomoci Ukrajině na letišti, kde měla dvě stanoviště a zajišťovala humanitární pomoc. Při povodních se Český červený kříž zapojoval například do monitoringu zatopených území.“

4. Jak probíhá spolupráce Českého červeného kříže s obcemi, krajem a složkami integrovaného záchranného systému?

„Spolupráce se liší podle konkrétního regionu a podle toho, jak je krizové řízení v daném území nastaveno. Významnou roli má zejména kraj, protože Český červený kříž je zapojen do krizového štábu kraje a do stálé pracovní skupiny. Pokyny proto často

přicházejí prostřednictvím kraje. Spolupráce s obcemi je různá, ale celkově funkční. V některých obcích je krizová připravenost na vyšší úrovni než v jiných. “

5. Má Český červený kříž uzavřené smlouvy nebo dohody s obcemi, krajem nebo jinými subjekty krizového řízení?

„Český červený kříž nemá běžně uzavřené samostatné smlouvy s jednotlivými obcemi. Důležitá je především spolupráce s Hasičským záchranným sborem jako základní složkou integrovaného záchranného systému a také smluvní vztah s Jihočeským krajem v rámci Panelu nestátních neziskových organizací. Pomoc ze strany Českého červeného kříže může být poskytována na vyžádání podle aktuální potřeby. “

6. Jak probíhá příprava a školení členů nebo dobrovolníků?

„Humanitární jednotka Českého červeného kříže je členěna do několika oblastí. Jedná se o zdravotnickou, humanitární, technickou a psychosociální sekci. Školení probíhá podle zaměření jednotlivých členů. Finančně i organizačně náročná jsou zejména školení zdravotnická a psychosociální. Členové se účastní také celorepublikových cvičení, která umožňují výměnu zkušeností mezi jednotlivými oblastními spolky. “

7. Jaké jsou formy finančního a nefinančního zapojení Českého červeného kříže při mimořádných událostech?

„Český červený kříž získává podporu od Jihočeského kraje přibližně ve výši 480 000 Kč ročně. Tyto prostředky slouží zejména na provoz humanitární jednotky, přípravu členů, materiál, uniformy a vybavení. Podpora je důležitá, ale po rozpočítání na celý kraj slouží spíše k udržení činnosti než k výraznému rozvoji. Po povodních kraj práci organizace ocenil a poskytl dotaci na moderní nafukovací stan. Lokální pomoc obcím je často poskytována bez nároku na odměnu. “

8. V čem podle Vás spočívá hlavní přínos Českého červeného kříže?

„Hlavní přínos Českého červeného kříže spočívá ve schopnosti poskytovat pomoc při mimořádných událostech, podporovat zdravotnickou připravenost obyvatelstva a vzdělávat veřejnost v první pomoci. Významná je také role organizace jako pomocné zdravotnické složky Armády České republiky při válečném stavu, podpora bezplatného

dárcovství krve a práce s dětmi a mládeží, například prostřednictvím soutěží mladých zdravotníků a kroužků první pomoci. “

9. Jaké problémy nebo překážky vnímáte při spolupráci s obcemi a orgány krizového řízení?

„Hlavním problémem je nedostatek financí. Další překážkou je rozdílná úroveň krizové připravenosti jednotlivých obcí. V některých obcích je krizové řízení prioritou, zatímco jinde mu není věnována dostatečná pozornost. Úroveň připravenosti často závisí na politické reprezentaci obce a na tom, jakou důležitost krizovému řízení přikládá. “

10. Co by mohlo přispět ke zlepšení spolupráce mezi obcemi a nestátními neziskovými organizacemi?

„Ke zlepšení by pomohlo především systémovější financování nestátních neziskových organizací působících v oblasti humanitární pomoci a jasnější vymezení jejich role v systému krizového řízení. Vhodné by bylo také zlepšit informovanost obcí o možnostech zapojení neziskových organizací a podporovat společnou přípravu. Pozitivně byl hodnocen také nový informační systém krizového řízení Jihočeského kraje, který by měl usnadnit předávání informací a přehled o dostupné humanitární pomoci. “